

## BUKU DIA NTUNDU DIA

**SAMUELE***Eutwelu ka Samuele*

**1** La Ramatayina-Zofima ka lu leke l'akuna wa Efarayima kaki pami kemotshi, lukumbu landi Elekana, on'a Jerohama, on'a Elihu, on'a Tohu, on'a Zufu, usi Efarayima. 2 Ndi aki la wadi ahendi: Hana, la Penina. Penina akuti ana, keli Hana aki ekumba.

3 Pami kako akunelaka uma l'usumba andi l'eleku l'eleku utsha la Shilo, dia ntotemola Latuyalaka, Kanga lulimbilimbi, la dia ntulambula elambu. Leko kaki ana apami ahendi wa Eli: Hofeni la Finehasi, elombedi wa Latuyalaka. 4 Lam'akakukaka etena ka Elekana nambula ulambu, ndi akashaka wadendi Penina la an'andi w'apami tshe ndu w'amantu wakanduti la ndi, tenyi diawo. 5 Keli ndi akashaka Hana tena pendi, ne dia ndi akulangaka efula, keli Latuyalaka akawete ekumba. 6 One lakasusanaka la ndi diwala, akohenyahenyaka, ne dia Latuyalaka akawete ekumba. 7 Osoku mbakandohenyahenyaka l'eleku l'eleku lam'akandatshokaka utsha lu luudu la Latuyalaka. Okone Hana akalelaka, kundeka ma. 8 Umendi Elekana akawumbula ati: Hana, okoko wana walelaye, ndu wahayali ma? Dikambu diakona diambunyangia utema aye? Undi, dimi handeki ana apami dikumi le ye?

9 Lam'akawashili nde la no la Shilo, Hana akunela. L'etena keso, ku olombedi Eli udjashi lu edie kandi l'ekoho ka suku dia luudu la Latuyalaka. 10 Hana aki la wutshu a wulu l'utema, akalombe Latuyalaka, akaleli wulu. 11 Ndi akatshiki dokoloko ati: Latuyalaka, Kanga lulimbilimbi, naka we ayetawo menda lunyangu lami lone, dimi ukambi aye, naka we ayumbuho aha mbuhelami, dimi ukambi aye, ndu naka we ayumbisha, dimi ukambi aye, ona pami, dimi layukimo le ye, we Latuyalaka, nshi tshe ya lumu landi. Ndi hanyaki divu dia l'ote andi pundju.

12 Lam'akandalombe edja la ntundu ka Latuyalaka, Eli akawendaka l'unyo.

13 Hana akalombaka l'utema. Diui diandi kumbukema, paka elomo andi etu mbakakendakendaka. Ku Eli akakani ati: Ndi akadjwi wanu. 14 Okone Eli akawumbula ati: Edja ndu kaandi ayuyukimo mbidjo wanu? Ukimo etshelu ka no wanu. 15 Hana akukaluya diui ati: Kema, khumemi, dimi hanwe nduku wanu kuyanga enono ka wulu. Dimi leli umuntu lambulula too la lunyangu l'utema. Dimi lambukale utema ami la ntundu ka Latuyalaka. 16 Tenaki ukambi aye uku umuntu a kolo, ne dia efula ka lunyangu lami la ohenyohenyo l'utema mbanteketsha edja ndu kakiane. 17 Eli akukaluya diui ati: Utshu la ki, Unyashungu wa Isariyele uki dombelo diaye! 18 Ku Hana akukaluya diui ati: Ukambi aye a umuntu ahumo lukulu l'olo lu ashu aye. Ku ndi akatshu, akatole, kundjala la lunyangu ntu.

19 Vo waketo k'olomo la pindju, wakatemola Latuyalaka. Vo wakakalula, wakatukuma lakawo la Rama. Elekana akeyana la wadendi Hana, ku Latuyalaka akawuho. 20 K'eleku kako, Hana akatshu diemi, akuti ona pami. Ndi akawole lukumbu ati: Samuele, ata ati: Dimi lakolombe Latuyalaka.

21 Elekana la khumbu kandi wakatshu dia ntulambula Latuyalaka ulambu wakawalambulaka eleku l'eleku, ndu dia ntushidiya dokoloko diandi. 22 Keli Hana kuntsho, ndi akatela umendi ati: Dimi hatshu, edja ndu ona ambukila awele, dia ntuweme la ntundu ka Latuyalaka, ndu dia ndi ntutshikala leko pundju. 23 Umendi Elekana akukaluya diui ati: Kawo, utshi uku ayuyala ololo lu ashu aye. Utshikali edja ndu lam'ayuyukidia awele. Latuyalaka ashikike diui diandi. Okone umuntu akatshikala, akalomiaka ona edja ndu lam'akandukidia awele. 24 Lam'akandukidia awele, ndi akotole; akatshu ndu la ngombe ka deku satu, saka dia shima, lu hundi a wanu. Ndi akakumi la ndi lu luudu la Latuyalaka la Shilo. Laso ku ona eki dikenda. 25 Vo wakadiaki ngombe kako; ku wakayi la ona le Eli. 26 Hana akawutela

# 1 SAMUELE

ati: Khumemi, undu we hayumbeya. Uku weye la lumu! dimi leli umuntu lakalombaka Latuyalaka lane lasuki la ye 27 Dimi lakôlombaka ona, ku ndi akambisha on'one. 28 Okone dimi lambûkimo le Latuyalaka, dia ndi ntshikala lu anya andi nshi ya lumu landi tshe. Ku vo wakatemola Latuyalaka.

## *Usambu wa Hana*

**2** Hana akalombe ati: Utema ami ambongenangena le ye we Latuyalaka. We ambumeme lunya. Unyo ami ambudiho utsha le atunyi ami, Ne dia dimi lambongenangena lu ekimanyelu kaye. 2 Nduku leli ekila uku we Latuyalaka; Nduku Unyashungu ukina, paka we, Nduku dive dieli uku we Unyashungu asu. 3 Toteketaki ntu la utaku. Aui wa djaudi tawutumbaki uma l'unyo aye; Ne dia Latuyalaka eli Unyashungu leya akambu tshe, Ndi katedikaka etsha w'antu. 4 Ndi katowediawediaka eta w'akanga a wulu. Ndi katusukelaka waku weli wodu. 5 Wane wakalutaka, wayuyasundja dia nduta ma, La waku waki la ndjala, wayuluta. Kanga ekumba ambuta ana esambeli, La umuntu lakuti ana efula, ambolombo. 6 Latuyalaka katudiakaka ndu katululaka. Ndi katotolaka antu utsha lu dihuli di' Edu, ndu katâkaluyaka uma leko. 7 Latuyalaka katetaneka wulu, ndi katongonyanyaka. Ndi katukitshakitshanyaka, ndi katumbiyanyaka. 8 Ndi katunyiaka usi wula uma lu diitshu, Ndi katunyaka uhumbi uma lu diala, Dia mbadjasha kame la ewandji, La dia vo nkita lu kiti ka lutumbu kame la wo. Dikoho dia kete dieli diaye, we Latuyalaka, Ladiku adio kakayakitsha andja. 9 We ayulamaka ekulu wa ekilami aye. Keli antu wa kolo wayulanyema lu udjima. Ne dia untu heyi ndjala la elembielo uma lu wulu andi. 10 We Latuyalaka ayatshatsha wane watosemanelaka la ye. We ayâtumela dikhungula uma l'ulungu, Ayulumbuya wa la kuma ya kete. We ayusha khum'ekanga kaye wulu, Ayeme lunya la one lakayakiti iso.

11 Elekana akakalula utsha lakandi la Rama. Ku ona akatshikala l'ulimu wa Latuyalaka lasuki la olombedi Eli.

## *Kolo ya Ana Apami wa Eli*

12 Ana apami wa Eli waki antu wa kolo. Vo konemiaka Latuyalaka. 13 Elombedi waki la etshelu kakawatshaka lu ashu w'antu okone; lam'akawalambulaka ulambu, ukambi wa olombedi akayakaka la somo ka sodi shatu lu lunya landi lene akawakateka

nyama. 14 Ndi akatakihikiahikikiaka lu panu, lu puki, lu lukinga, kana lu donga. Ku olombedi akosaka kene tshe kakasomamaka somo. Osoku mbakawatshaka la Shilo lu ashu w'asi Isariyele tshe wakatshokaka leko. 15 Kuyanga la ntundu watatshumbi wata, ukambi wa olombedi akayakaka le one lalambula ulambu, wakawutela ati: Ukimo umunyi wa nfumbela olombedi. Ndi hulungula nyama ka lukate uma le ye, paka k'uyuyu katundulangaka. 16 Naka untu ako ayukaluya diui ati: Utukukunga, watatshumbi wata, kuyose kene kayuyulanga, ku ukambi ayûkaluya diui ati; Kema, umbisha kakiane, naka aha osoku, dimi layosa la wulu. 17 Elongo w'apami ene wakayala la unungu a wuki la ntundu ka Latuyalaka, ne dia vo wakonyola ulambu wa Latuyalaka.

18 Keli Samuele akatshaka ulimu la ntundu ka Latuyalaka eki dikenda. Ndi akalotaka ukutu wa nemo wa linene. 19 Nyangu akotelelaka ukutu wa tshitshe l'eleku l'eleku, ku ndi akawelakawo lam'akandayakaka la umendi dia ndjulambula ulambu l'eleku l'eleku. 20 Eli akatshokolaka Elekana la wadendi, ata ati: Latuyalaka akusha ona ukina uma le umuntu one, dia vo nkita one lakayakimo le ndi! Ku vo wakakalula utsha lakawo.

21 Latuyalaka akatshokola Hana, ndi akatshokaka waemi, akuti ana apami asatu la ana amantu ahendi. Ku on'one Samuele akuli la ntundu ka Latuyalaka.

22 Eli akayala usumbi a lukusumbi, akuki uku akatshaka an'andi lu ashu w'asi Isariyele tshe. Ndi akuki ndu uku akaweyanaka la amantu wakakambaka ulimu l'eotwelo ka luudu l'esanganelu la dipema. 23 Ndi akawambula ati: Okoko wana watshanyu akambu wa wuhu one? ne dia dimi mbukaka kumu yanyu ya kolo uma le antu tshe. 24 Kema, an'ami, kumu yatumukaka kema ololo. Nyu nyatunganyiaka antu wa Latuyalaka. 25 Naka untu ayutshela unyandi kolo, Unyashungu ayûlumbuya. Keli naka untu ayutshela Latuyalaka kolo, akona ayôteketela? Vo kununga diui dia shewo, ne dia Latuyalaka akalangi mbadiaka.

26 Samuele akatakolamelaka mbula. Ndi aki dikenda di'ololo le Unyashungu ndu le antu.

27 Dikendji dia Unyashungu diakayi le Eli, diakawutela ati: Latuyalaka kata ati: Undi; dimi kundjaenya le luudu la sho lam'akiwo l'Edjibitu, lu luudu la lohomo la Farayo uka? 28 Dimi lakosonola uma

l'atei a wedja tshe wa Isariyele dia ndjala l'ulimu ami w'olombedi, dia mumbelaka l'ediakelu kami, dia ntshumbaka malashi, la dia ndotaka ukutu wa nemo la ntundu kami. Dimi lakasha sho elambu tshe wa lutshumba wakalambulaka asi Isariyele. 29 Okoko wana watunyulanyaka elambu ami la eshasha ami, wakamadjanga dia wo nambulaka lu luudu lami? Uma lendi ambuya etshelu kene ka we nemiaka an'aye uleki dimi, dia nyu nuna la elambu tshe wa wudja ami wa Isariyele? 30 Okone Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, kata ati: Dimi lakataka nti: Mete, wa lu luudu laye la wa lu luudu la sho wayokendakendaka la ntundu kami pundju. Keli kakiane dimi Latuyalaka, kata nti: Kanyi sho yeko etali uma le mi. Wane watonemiaka, mbayumolemia, la wane watomonyolaka, wayonywama. 31 Enda, etena kaya suki ka dimi minya wulu aye ndu wa lu luudu la sho, edja ndu nduku ekumanyi ka pami kayutshikala lu luudu laye. 32 We ayena utunyi lu luudu lami, lam'ayena asi Isariyele olo uma le mi, dimi Latuyalaka. Keli lu khumbu kaye kayalaki usumbi a pami pundju. 33 Dimi layutshika usikaye omotshi l'ediakelu kami, dia ndi nkelula ashu, la nyangia utema aye. Keli wane tshe wa lu luudu laye, wayuvokaka weki elongo w'apami. 34 We ayena djimbitelu le an'aye w'apami ahendi ane: Hofeni la Finchasi. Vo ahendi wayuvo lushi otoi. 35 Dimi layuyadjela olombedi wa kolamelu one layutshaka akambu tshe wakamasonola l'utema ami ndu lu yimba yami. Layushikike luudu landi shikaa, ku ndi ayokendakendaka nshi tshe la ntundu ka one layumukita iso l'ote. 36 Ku untu tshe layutshikala lu luudu laye, ayuya dia ndjũkhusamela, dia mbolomba etenyi ka fesa la yema ya ma. Ndi ayôsengasenga ati: Unkimanyia dia mbidjami l'ulimu omotshi w'olombedi, dia dimi ndeka yema ya ma.

### *Latuyalaka Ambeta Samuele*

**3** Samuele dikenda akakambaka ulimu wa Latuyalaka lasuki la Eli. Diui dia Latuyalaka diakukemaka pai pai lu nshi sho; ndu waenelo kundjalaka efula.

2 L'etena kako, ashu wa Eli wakatatela ndjala enguli, komena ololo ntu. Ndi aketama lu dihuli diandi, 3 ku tala dia Unyashungu diatadimala. Ndu Samuele aketami lu luudu la Latuyalaka, lene aki oshete wa sheki wa Unyashungu. 4 L'etena kako, Latuyalaka aketi Samuele ati: Samuele! Samuele! Ku

ndi aketawo ati: Dim'one! 5 Ndi akasamanya utsha le Eli, akatuwutela ati: Dim'one, lambuya; we kumbetshi. Ndi akũkaluya diui ati: Dimi haketshi, tshoka, tetami. Ku ndi akakalula, akatetama. 6 Latuyalaka aketi Samuele ntu. Ku ndi aketo, akatshu utsha le Eli ntu, ati: Dim'one, lambuya; we kumbetshi. Ndi akũkaluya diui ati: On'ami, dimi haketshi, ukaluli, utetami. 7 Laso ku Samuele ateyi Latuyalaka, la diui dia Latuyalaka diatukema le ndi. 8 Latuyalaka aketi Samuele etena ka satu. Samuele aketo, akatshu utsha le Eli, akatuwutela ati: Dim'one, lambuya, ne dia we kumbetshi. Eli akalimbitela ati: Latuyalaka oso eta dikenda. 9 Ku ndi akatela Samuele ati: Tshoka, tetami. Naka ndi ambuketa ntu, kuti wati: Latuyalaka, otekete, ne dia ukambi aye oso uka. Okone Samuele akatshu, akatetama lu dihuli diandi.

10 Latuyalaka akayi, akayemala, akaweti uku akandawetaka tena dikina ati: Samuele! Samuele! Ku Samuele akũkaluya diui ati: Otekete, ne dia ukambi aye oso uka. 11 Latuyalaka akatela Samuele ati: Enda, dimi lutsha ntsha dikambu dimotshi lu Isariyele diayukashimula untu tshe layudiuka. 12 Lu lushi lako, dimi layushidiya akambu tshe wakamataka uma l'etatelu edja ndu l'ekumelu, dia ntshela luudu la Eli. 13 Dimi lakawutela nti: Dimi layudja luudu laye mananu pundju, ne dia kolo kene keyaye, ne dia an'aye wakayatungela mananu, keli we kumbashimba. 14 Okone lambutshiba lu dikambu dia luudu la Eli nti: Ulambu wa nyama kana ulambu ukina haweyi ntungela luudu la Eli ekesanelu pundju.

15 Samuele aketama edja ndu pindju. Ku ndi akadihula kuki ya luudu la Latuyalaka. Ndi akuki woma dia nsanyia Eli enelo kako. 16 Keli Eli aketi Samuele ati: On'ami Samuele! Ku ndi aketawo ati: Dim'one. 17 Ndi akawumbula ati: Na diui diakakutedi Latuyalaka? Lambukosengasenga nti: Tumbisheki. Unyashungu akutsheli la ngala ndu akambu akina ladiku, naka we ayumbishe dikambu otoi uma l'atei w'auyi tshe wakandakutedi! 18 Samuele akũsanyia akambu tshe, kumbushe nduku diui otoi. Ku Eli akati ati: Latuyalaka oso, ndi atshi uku weli ololo lu ashu andi.

19 Samuele akuli, Latuyalaka aki la ndi. Latuyalaka kumbetawo nduku diui diandi otoi nko la kete. 20 Isariyele tshe uma la Dane pulu ndu la Bere-Sheba, wakeyi vati: Samuele kambuyala

## 1 SAMUELE

umvutshi wa Latuyalaka. 21 Latuyalaka akeneka lu Shilo, ne dia ndi akayaenyaka le Samuele la Shilo uma lu aui andi.

**4** Diui dia Samuele diakadiangana lu Isariyele tshe.

### *Asi Filistiya Wambohotola Oshete wa Sheki*

Isariyele wakatshu dia ntolo la asi Filistiya. Vo wakatuhanza la Ebene-Ezere. Asi Filistiya wakahangi la Afeka. 2 Asi Filistiya wakayalonge dia ndosha Isariyele. Lam'akawalo, asi Filistiya wakalembia asi Isariyele, wakadiaki andoshi awo wa ta lasuki la nunu nei. 3 Lam'akakalula andoshi wa ta la pangu, dihangamendi dia Isariyele wakambwana vati: Okoko wana wakatumwi Latuyalaka dia asi Filistiya ntolembia elo? Tutshu la Shilo tutose oshete wa sheki wa Latuyalaka. Vo wayali l'atei asu dia vo ntushimbela uma l'anya w'atunyi asu. 4 Okone vo wakatumi antu la Shilo, wakatosha oshete wa sheki wa Latuyalaka, Kanga lulimbilimbi, latudjaseka l'asa akeruba. Ana apami ahendi wa Eli, Hofeni la Finehasi, waki leko kame la oshete wa sheki wa Unyashungu.

5 Lam'akakumi oshete wa sheki wa Latuyalaka l'atei a pangu, asi Isariyele tshe wakahanghango la ongenogeno; ku kete yakadidima. 6 Lam'akuki asi Filistiya lundju la wuki loso, vo wakambwana vati: Na lundju la wulu loso latumba uma lu pangu k'asi Heberu? Ku vo wakuki lukumu vati: Oshete wa Latuyalaka wambukuma lu pangu. 7 Asi Filistiya wakuki woma, wata vati: Unyashungu kambuya lu pangu. Wakatanela vati: Diasu ku! ne dia dikambu dia wuhu one diatatshama nduku lushi edja ndu elo. 8 Diasu ku! Ayutushimbela uma lu anya wa ditemolatemola dia wulu ne? Ditemolatemola diako mbakasuya asi Edjibitu lu wehu tshe w'asui l'usui wa shenga. 9 Nyu asi Filistiya, nyukikitali, nyuyali apami, nyutukuyala fumbi y'asi Heberu uku akiwo fumbi yanyu. Nyuyali apami, kanyolo ta!

10 Asi Filistiya wakatatela ta, wakalembia asi Isariyele. Ku untu l'untu akalawo utsha lakandi; asi Isariyele wakavu efula. Andoshi wa ta nunu akumi asatu wakavu lu Isariyele. 11 Asi Filistiya wakahotola oshete wa Unyashungu, wakadiaki ana apami ahendi wa Eli: Hofeni la Finehasi.

12 Pami kemothshi, usi Bendjamina, akalawo uma lu dihuli dia ta, akatukuma la Shilo, ahondo betshi tu, la kete l'ote.

13 Lam'akandakumi, ndi akatani Eli udjashi lu edie kandi l'umamu a mbuka akungela, ne dia ndi aki la woma lu dikambu dia oshete w'ekila wa Unyashungu. Lam'akakumi untu ako l'eotwelo k'usumba, ndi akasanya lukumu lako. Ku antu tshe wa l'usumba wakatundo l'alelu. 14 Lam'akuki Eli alelu ako, ndi akambula ati: Na lufungusu loso na? Ku pami kako akasamanya, akayutela Eli lukumu lako. 15 Eli aki la deku akumi divwa la enanei, ku ashu andi wenda etunune, hawuyena ntu. 16 Pami kako akatela Eli ati: Dimi laki la ta, uma leko kayamalawo elo, Ku Eli akawumbula ati: On'ami, ngandi akayadi leko? 17 Ku one lakayi la lukumu akukaluya diui ati: Isariyele wakalawi. Asi Filistiya wakalembisha asi Isariyele, wakadiaki antu efula, wakadiaki ndu an'aye ahendi w'apami: Hofeni la Finehasi, ndu wakahotodi oshete w'ekila wa Unyashungu. 18 Lam'akati untu ako dia oshete wa Unyashungu, Eli akako ekalikalali uma lu edie kandi lene akandadjashi, l'umamu a mbuka, akoko kingu. Ku ndi akavu ne dia ndi aki usumbi a lukusumbi la emunyi wambumamitwana la weka. Ndi aki umbadi wa Isariyele deku akumi anei.

19 Olokai andi, wadi a Finehasi aki la diemi suki la mbuta. Lam'akanduki lukumu ati: Wakahotodi oshete wa Unyashungu ndu dia nyoi k'ukilu andi la ka umendi, ndi akanyama, akuti ona, ne dia lono lakawundi shashimuya. 20 Lam'akandayangi mvo, umuntu laki lasuki la ndi akawutela ati: Tukaki woma, we ambuta ona pami. Keli ndi kumbukaluya nduku diui kuyanga mbidja tukanyi loko. 21 Ndi akole ona lukumbu ati: Ikaboda (kitshimudi ati: Ku lutumbu). Ndi akati ati: Lutumbu lambumo uma le Isariyele, ne dia wakahotodi oshete wa Unyashungu, ndu ne dia nyoi ka ukilu andi ndu dia nyoi ka umendi. 22 Ndi akati ati: Lutumbu lambumo uma le Isariyele, ne dia wakahotodi oshete wa Unyashungu.

### *Oshete wa Sheki lu Kete y'Asi Filistiya*

**5** Lam'akahotola asi Filistiya oshete wa Unyashungu, vo wakawembe uma la Ebene-Ezere utsha la Ashidode. 2 Asi Filistiya wakatole oshete, wakatuwõtshiya lu luudu la etemolatemola kawo Dangona, wakatukitsha lasuki la Dangona. 3 La wedi a pindju, lam'aketo asi Ashidode, watani ku Dangona akakwe ekhukhumadi lu kete, la ntundu k'oshete wa Latuyalaka. Wakose Dangona, wakaweme lu dihuli diandi ntu.

4 La wedi a pindju ukina, lam'akaweto la keshese, watani ku Dangona akakwe ekhukhumadi lu kete, la ntundu k'oshete wa Latuyalaka. Watani ku ote wa Dangona l'anya wakahimbwi, wakalemi lu kete. Paka utundu wa Dangona utu mbakatshikala. 5 Diako mbahatukamelaka elombedi wa Dangona la wane tshe watotoka lu luudu la Dangona ukingo la Ashidode edja ndu elo.

6 Keli lunya la Latuyalaka lakayala wulu le asi Ashidode. Ndi akâhenyakenya, akasuya asi Ashidode la wa lu leke luku tshe l'atshutshu wa wulu. 7 Lam'akenyi asi Ashidode dikambu so, vo wakati vati: Oshete wa Unyashungu wa Isariyele tawutshikalaki l'atei asu, ne dia lunya la Unyashungu awo lambuyala wulu le su ndu le etemolatemola kasu Dangona. 8 Vo wakatumi diui dia nteta ewandji tshe w'asi Filistiya, wakasangana la wo. Ku wakawambula vati: Kayututsha la oshete one wa Unyashungu wa Isariyele? Vo wakakaluya diui vati: Watole oshete wa Unyashungu wa Isariyele utsha la Ngata. Ku vo wakotole utsha leko. 9 Lam'akawashili ntola oshete ako, lunya la Latuyalaka lakayala wulu l'usumba, lakâsuya wulu. Ndi akahenyakenya asi usumba, ndu dikumanyi ndu akenda, ku vo wakayala l'atshutshu. 10 Ku vo wakatumi oshete wa Unyashungu utsha la Ekerona. Lam'akakumi oshete ako la Ekerona, asi Ekerona wakadi tukuku vati: Vo wambutola oshete one wa Unyashungu wa Isariyele dia ndjutumana kai. 11 Vo wakatumi diui dia nteta ewandji tshe w'asi Filistiya. Vo wakawatela vati: Nyukaluya oshete wa Unyashungu wa Isariyele. Vo wakaluli utsha lu dihuli diawo, watukutushila shu tshe. Asi usumba tshe wakuki woma efula, ne dia lunya la Latuyalaka lakayala wulu leko. 12 Antu waki kumvo, wakuwulu l'atshutshu. Ku alelu w'uma l'usumba wakakumi pulu ndu l'ulungu.

*Asi Filistiya Wambukaluya  
Oshete wa Sheki*

**6** Oshete wa Latuyalaka wakatshikala lu kete y'asi Filistiya ngondo esambeli. 2 Asi Filistiya waketi ateketshishi wa djimu la asaki wa awulu, wakawambula vati: Nyututeli wuhu wa ntsha, dia shu nkalya oshete one lu dihuli diawo. 3 Vo wakakaluya diui vati: Naka nyambukaluya oshete wa Unyashungu wa Isariyele, tanyûkaluyaki hwe. Keli nyulambuli Unyashungu ulambu w'efutelu ka unungu; ku nyu nyayokono, ndu nyayeya dikambu kuna lunya landi kumumo uma

ladiku dianyu. 4 Asi Filistiya wakawambula vati: Ulambu akona wayutûlambula? Ku vo wakakaluya diui vati: Difanelu di'atshutshu dia paunyi tanu, la dia dji tanu dia paunyi, uku efula k'ewandji w'asi Filistiya, ne dia sui diako diami mbeli le nyu, nyu tshe ndu le ewandji anyu. 5 Nyutshi difanelu di'atshutshu wukanyu, ndu difanelu dia dji diahenyakenya kete yanyu. Nyutumbuli Unyashungu wa Isariyele: undu lunya landi layumo wulu uma ladiku dianyu, ladiku dia ditemolatemola dianyu, ndu ladiku dia kete yanyu. 6 Okoko wana wakikitshanya etema anyu uku akakikitsha asi Edjibitu la Farayo? Undi, lam'akandâsuya, vo kunkimo asi Isariyele dia vo ntsho uka? 7 Kakiane nyutshi pusupusu k'uyuyu, nyose ngombe hyendi yalomia an'ayo, yahatakelakama lokoho. Nyuyikeleki pusupusu, ku nyu mbotshiya an'ayo lu luudu. 8 Nyose oshete wa Latuyalaka, nyuwahe ladiku dia pusupusu. Nyudji diango dia paunyi diayunykimo le Latuyalaka, dia ndjala efutelu ka unungu l'oshete omotshi. Nyûkitsha lasuki la oshete wa Latuyalaka. L'okongo diku, kanyûkaluya, ku vo kawutshu. 9 Nyeso tuwendi: Naka vo wayeta lu mbuka keli l'ulelu utsha la Bete-Shemeshe, ku tayeya shati: Latuyalaka kambututshela kolo kene ka wuki. Naka kema, ku tayeya shati: Lunya landi kuntusuya. Dikambu diami mbutokendedi.

10 Vo wakatshi osoku. Wakose wali ehendi wa ngombe, wakêkeleka pusupusu, wakadihi an'awo lu luudu lawo. 11 Wakaha oshete wa Latuyalaka ndu oshete waki la difanelu dia dji dia paunyi ndu difanelu di'atshutshu wakawukaka ladiku dia pusupusu. 12 Ku ngombe yakasimbo lu mbuka k'utsha la Bete-Shemeshe; yakakolamela lu mbuka kako yatawana. Yo kombetola lu lunya la pami kana lu lunya la lomosho. Ewandji w'asi Filistiya wakatshokaka l'okongo ayo pulu ndu l'ulelu wa Bete-Shemeshe. 13 Asi Bete-Shemeshe waki lu muna epunga l'ukidi; wakedia ashu, wenyi ku oshete wa Latuyalaka one wayayi. Lam'akawawenyi, vo wakangenangana. 14 Ku pusupusu kakakumi l'ekambo ka Jashua, usi Bete-Shemeshe. To kakayemala lasuki la dive dia wuki. Ku untu wakati abaya wa pusupusu, wakalambula ngombe ulambu wa lutshumba le Latuyalaka. 15 Ku asi Lewi wakatundja oshete wa Latuyalaka uma lu pusupusu, ndu oshete ukina waki l'umamu awo, waki la diango dia paunyi, wakawahe ladiku dia dive dia wuki. Lushi lako asi Bete-Shemeshe

# 1 SAMUELE

wakalambula Latuyalaka elambu wa lutshumba la elambu ekina. 16 Lam'akenyi ewandji etanu w'asi Filistiya dikambu so, vo wakakalula la Ekerona lushi lako.

17 Difanelu di'atshutshu dia paunyi diakakimo asi Filistiya le Latuyalaka, dia ndjala ulambu w'efutelu ka unungu diaki okone: kemotshi dikambu dia Ashidode, kemotshi dikambu dia Ngaza, kemotshi dikambu dia Ashikelona, kemotshi dikambu dia Ngate, la kekina dikambu dia Ekerona. 18 Difanelu dia dji dia paunyi diaki uku efula k'esumba tshe wa ewandji etanu w'asi Filistiya. Dio diaki uku efula k'esumba wakadingami kumbu ndu ka ngelu yaki kundjala la kumbu. Dive dia wuki diako lene akawahe oshete wa Latuyalaka mbeli djimbitelu edja ndu elo l'ekambo ka Jashua usi Bete-Shemeshe.

19 Latuyalaka akasuya asi Bete-Shemeshe, ne dia vo wakendi l'etei a oshete andi. Ndi akadiaki antu akumi esambeli lu wudja ako. Ku antu wakadi tukuku, wakaleli, ne dia Latuyalaka akāsuya wulu, akādiaki efula. 20 Asi Bete-Shemeshe wakambwana vati: Akona ayea ntshikala la lumu la ntundu ka Latuyalaka, Unyashungu one w'ekila? Ndu utsha le na ayutsho oshete one dia vo ntumwela lasuki? 21 Vo wakatumi akendji le asi Kiriyate-Jarima dia ntuwatela vati: Asi Filistiya wambukaluya oshete wa Latuyalaka. Nyuyi esadi, nyutuwose leku.

**7** Asi Kiriyate-Jarima wakatshu dia ntosa oshete wa Latuyalaka, wakayuwotshiya lu luudu la Abinadaba lu dikuna. Vo wakakidia on'andi Eleazara, dia namaka oshete ako. 2 Nshi efula yaketi uma lu lushi lakakumi oshete w'ekila uma la Kiriyate-Jarima. Vo wakatshikala leko yediko ya deku akumi ahendi. Khumbu tshe ka Isariyele wakalelelaka Latuyalaka.

## *Samuele Umbadi wa Isariyele*

3 Samuele akatela khumbu tshe ka Isariyele ati: Naka la etema anyu tshe mbamunyukalula le Latuyalaka, nyunya ditemolatemola di'asi wedja la Wa Ashetarota weli l'atei anyu. Nyediya etema anyu le Latuyalaka, nyotemolaki ndi ndame. Ku ndi ayunyutshungula uma l'anya w'asi Filistiya. 4 Ku asi Isariyele wakanya Wa Bala, la Wa Ashetarota waki l'atei awo, wakatemola Latuyalaka ndame.

5 Samuele akawatela ati: Nyusanganya Isariyele tshe la Mizipa, ku layunyolombela Latuyalaka. 6 Ku vo wakasangana la Mizipa,

wakaduwula ashi, wakawatshula la ntundu ka Latuyalaka. Vo wakakile mbu ya nde lushi lako, wata vati: Shu takatshela Latuyalaka kolo! Ku Samuele akalaka akambu w'asi Isariyele la Mizipa. 7 Asi Filistiya wakuki lukumu vati: Asi Isariyele wambusangana la Mizipa, ku ewandji w'asi Filistiya wakayi dia ndjolosha asi Isariyele. Asi Isariyele wakuki asi Filistiya woma lam'akawuki lukumu loso. 8 Ku vo wakatela Samuele vati: Tukimoki ntulelela le Latuyalaka, Unyashungu asu, dia ndi ntushimbela uma l'anya w'asi Filistiya. 9 Samuele akose yana y'okoko yakalome, akayilambula ndu tshundu ulambu wa lutshumba le Latuyalaka. Ndi akalelela asi Isariyele le Latuyalaka. Ku Latuyalaka akawukela. 10 Etena kakalambulaka Samuele ulambu wa lutshumba, asi Filistiya wakasukana dia ndosha Isariyele. Latuyalaka akakhunguya dikhungula diandi wulu le asi Filistiya lushi lako, wakāhandjula. Vo wakalembama le asi Isariyele. 11 Asi Isariyele wakunela uma la Mizipa, wakayelana la asi Filistiya, watadiaki edja ndu la tshina dia Bete-Kara.

12 Samuele akose dive dimotshi, akadieme lasa Mizipa la Shene. Ndi akadirole ati: Ebene-Ezere (kitshimudi ati: Dive di'ekimanyelu). Ndi akati ati: Latuyalaka ambutukimanya edja ndu elo. 13 Okone vo wakalembia asi Filistiya, vo kunkalula ntu lu kete ya Isariyele. Lu nshi tshe ya lumu la Samuele lunya la Latuyalaka laki wulu le asi Filistiya. 14 Asi Filistiya wakakaluya asi Isariyele esumba awo wakawāhotola, uma la Ekerona pulu ndu la Ngata. Vo wakose kete yawo yaki l'anya w'asi Filistiya. Ki kakayala ndu l'asa Isariyele la asi Amora.

15 Samuele aki umbadi wa Isariyele nshi tshe ya lumu landi. 16 Ndi akatshimbaka lu eleku l'eleku uma la Betele, Ngilingala, la Mizipa, atalumbuya akambu w'asi Isariyele lu ahuli ako tshe. 17 Ndi akakalulaka la Rama, ne dia leko kaki lakandi. Ndi akalaka akambu wa Isariyele ndu leko. Ndi akahikela Latuyalaka ediakelu leko.

## *Isariyele Wambolomba Khum'ekanga*

**8** Lam'akayala Samuele usumbi, ndi akadji an'andi w'apami embadi lu Isariyele. 2 Lukumbu la on'andi l'enundu laki Joele, la la ona la hendi laki Abidja. Vo waki embadi la Bere-Sheba. 3 Ana wa Samuele kundjela lukumbu la Shewo. Vo wakayala la saki k'ukundji. Vo waketawoka nungula mbu y'utshu, wakafutanyaka sambu k'ololo.



4 Dihangamendi tshe dia Isariyele wakamote kame, wakatshu le Samuele la Rama. 5 Vo wakatuwutela vati: Enda, we aya usumbi, la an'aye hawuyeli lukulu laye. Kakiane utosonwela khum'ekanga dia ndi ntûlela, uku eli lu wedja tshe. 6 Samuele kongenangena lam'akawolombe vati: Utusha khum'ekanga, dia ndi ntulela. Ku ndi akalombe Latuyalaka. 7 Latuyalaka akatela Samuele ati: Ulungi aui wa wudja lu dikambu ne diakutelawo. Vo hawukutuni we, dimi katunawo, diaha dimi ndjala khum'ekanga kawo. 8 Uku atuwuntshelaka umaka lushi lakamatundja uma lu Edjibitu edja ndu elo dia nsekakami, dia ntemolaka ditemolatemola. Osoku mbambu wukutshela ndu we. 9 Kakiane, etawo diui diawo. Keli utawaewudi, la uwalimbitshiya akambu wayutshaka khum'ekanga kayuwaulela.

10 Samuele akatela antu wakolombe khum'ekanga aui tshe wakawutela Latuyalaka. 11 Ndi akawatela ati: Nyuki okone ayutshaka khum'ekanga kayunyulela. Ndi ayosaka an'anyu w'apami, ayuwadjaka l'elimu wa mendaka pusupusu yandi la falasa yandi. Vo wayutalawo la ntundu ka pusupusu yandi. 12 Ndi ayuwadjaka tupita t'antu kinunu kinunu, ndu tupita t'antu akumi atanu atanu. Ndi ayudjaka akina l'ulimu wa nufusaka dikambo diandi la dia mbunelaka mbu ya nde, la dia mbutshelaka dihumo diandi dia ta, la diango dia pusupusu yandi. 13 Ndi ayosaka an'anyu w'amantu, ayuwaetaka atshi wa malashi, ekatshi, la afumbi wa mbu ya nde. 14 Ndi ayosaka tenyi diuleki amena, uma lu dikambo dianyu, uma lu dikambo dianyu dia vinyo, ndu dia mbeli. Ndi ayudishaka ekambi andi. 15 Ndi ayosaka etenyi ka dikumi k'uma lu dinela dia mbu ya nde ndu k'uma lu dinela dia dikambo dia vinyo. Ndi ayudishaka elohe andi la ekambi andi. 16 Ndi ayosaka ekambi anyu w'apami ndu w'amantu, ngombe yanyu yuleki amena la punda yanyu. Ndi ayuwakambiaka elimu andi. 17 Ndi ayosaka etenyi ka dikumi ka dungalunga dianyu, ndu nyu nyame nyayuyala ekambi andi. 18 Ku l'etena keso, nyayulela dikambu dia khum'ekanga kako kayunyuyasonwela, keli Latuyalaka hnyukela.

19 Keli antu kumbuka aui wa Samuele, wakati vati: Kema, paka shu ndjala la khum'ekanga. 20 Katuyali uku wedja tshe. Khum'ekanga kasu kasambulaki akambu asu. Ndi ketaki la ntundu kasu, katolombolaki lu ata asu. 21 Samuele akuki

aui tshe wa wudja. Ku ndi akatâsanya Latuyalaka. 22 Latuyalaka akatela Samuele ati: Etawo aui awo. Asonwela khum'ekanga. Samuele akatela Isariyele ati: Nyu tshe untu l'untu atshu l'usumba awo.

### *Saulu Ambosonwama Khum'ekanga*

**9** Untu omotshi akiko lu wudja wa Bendjamina, lukumbu landi Kisha, on'a Abiyele, ona Zerore, on'a Bekorata, on'a Afia, usi Bendjamina. Ndi aki kanga ongonyi efula. 2 Ndi aki la ona pami la dimena, lukumbu landi Saulu. Nduku untu akuleki dimena ndu utali l'atei wa Isariyele. Vo tshe wakawundaka paka lu diheka.

3 Punda ya Kisha, shi Saulu, yakashisho. Ku ndi akatela on'andi Saulu ati: Ose ukambi omotshi, utshu la ndi la ntuyanga punda. 4 Vo waketi lu leke l'akuna wa Efarayima, wakatenanya kete ya Shalisha, keli vo kundjena. Ku vo waketi lu kete ya Shalima, keli vo kundjena. Waketi ndu lu kete ya Bendjamina, keli vo kundjena.

5 Lam'akawakumi lu kete ya Zufu, Saulu akatela ukambi andi lakatatshokaka la ndi ati: Yeti, tukaluli, papa atukutshika dikambu dia punda, ku ndi ntulela shu. 6 Ku ukambi andi akawutela ati: Uki, umvutshi a Unyashungu eko l'usumba one. Ndi eko kanga nemo; la aui tshe watundutaka ntshamaka. Yeti, tutshu leko. Undu ndi ayututulimbitshiya lokendo lasu lone. 7 Saulu akambula ukambi andi ati: Keli naka tayutsho, engo kakona kayutotolela umvutshi ako a Unyashungu? Pamba yasu yambushila lu atapa. Shu kema la ushasha wa mbotolela. Keli la su na? 8 Ku ukambi andi akûkaluya diui ati: Enda, dimi leko la etenyi otoi ka nei ka shekele ya fesa. Dimi layutuwushayo, ku ndi ayutenya mbuka. 9 Lu nshi ya ntundu, lam'akalangi untu mumbula Unyashungu, ndi akati ati: Yeti, tutshu le umbeyi w'akambu wahatayi. Ne dia one latuwetaka nshi nye vati: Umvutshi, wakawetaka lu nshi y'edjedja vati: Umbeyi w'akambu wahatayi. 10 Saulu akatela ukambi andi ati: Kawo kate. Eso tutshu! Ku vo wakatshu l'usumba, lene aki umvutshi a Unyashungu.

11 Lam'akawatawandaka utsha l'usumba, vo wakahumana la esekaseka w'amantu wayayi dia ndjuduwula ashi. Wakawambula vati: Umbeyi w'akambu wahatayi eko? 12 Vo wakâkaluya diui vati: Elu, nyusamanya, ndi uku eko leko. Ndi akayi elo, ne dia wudja wayanga nambula elambu lu dihuli dia ladiku. 13 Lam'ayunyukuma

## 1 SAMUELE

l'usumba, nyu nyayûtana, ntundu ndi atambela utsha lu dihuli dia ladiku la ntolé. Antu hawole ntundu ndi atakumi, ne dia ndi kahumba ntatshokodi ulambu. L'okongo diku, wane waketama lu dambu wayudile. Okone nyutshu kakiane, nyayûtana. 14 Vo wakawandi utsha l'usumba. Lam'akawakumi utsha l'eotwelo k'usumba, wakahumana la Samuele ayatumbi dia mumbela utsha lu dihuli dia ladiku.

15 Lushi otoi la ntundu Saulu atakumi, Latuyalaka akatela Samuele ati: 16 Lui, l'ushidi one, dimi layukutumela untu omotshi uma lu wudja wa Bendjamina. Kùkiti iso dia ndi ndjala uwandji wa wudja ami Isariyele. Ndi ayushimbela wudja ami uma l'anya w'asi Filistiya. Dimi lambuka wudja ami ashu, ne dia alelu awo wakakumi pulu le mi. 17 Lam'akenyi Samuele Saulu, Latuyalaka akawutela ati: Enda, uku eli pami kakamakutela. Ndi kayulela wudja ami. 18 Ku Saulu akasukana uya le Samuele l'eotwelo k'usumba, akôsengasenga ati: Unimbitshiya lene eli luudu la umbeyi w'akambu wahatayi. 19 Samuele akûkaluya diui ati: Dimi keli umbeyi. Yaka uyumbeli la ntundu kami utsha lu dihuli dia ladiku. Nyutuli la mi ma elo. Lui, layutakutedi akambu weli la ye l'utema, ku dimi nkukimo. 20 Tudjaki kanyi yaye ntu lu punda yambushisho nshi shatu, ne dia vo wakayishula. Akona akawalamela kene tshe keli ololo lu Isariyele, aha we la khumbu kanyu tshe? 21 Saulu akûkaluya diui ati: Aha usi Bendjamina kemi, diuhu diuleki wauhu tshe wa Isariyele tshitshe? Ndu khumbu kami haleki khumbu tshe ya diuhu dia Bendjamina tshitshe uka? Ukundi amvutelaye osoku?

22 Samuele akose Saulu la ukambi andi, akawaotshiya lu luudu la angendangenda, akawasha ahuli wuleki nemo. Wane waketama lu dambu, waki lasuki la antu akumi asatu. 23 Samuele akatela ukatshi ati: Ela etenyi kakamakusha nti: Ukikitsha laandi. 24 Ukatshi akose etenyi kako, elimba k'utundu, akakikitsha la ntundu ka Saulu. Samuele akawutela ati: On'eli etenyi kakalamema. Ukikitsha la ntundu kaye, uli, ne dia wakakulameto dia we ndjukile ushidi one wakasonama, kame la antu wakameti.

Okone Saulu akali la Samuele ma lushi loso. 25 Vo wakahulo uma lu dihuli dia ladiku utsha l'usumba. Vo wakatalela Saulu tangi lu luudu la ladiku, ku ndi aketama. 26 Vo waketo koko ka ntundu, ku la hyutshihutshi Samuele aketi Saulu ati: Yaka ndjukokendja. Saulu aketo, ku vo ahendi

wakatumbi l'osese, ndi la Samuele.

27 Lam'akawasukana la kuma k'usumba, Samuele akatela Saulu ati: Uteli ukambi aye eti la ntundu kasu. (Ku ukambi andi aketi). Samuele akawutela ntu ati: Kakiane emali we, keli nkuteli diui uma le Unyashungu.

**10** Samuele akose sayi k'iso, akakitela Saulu l'ote, akûkhumbatela; akawutela ati: Aha Latuyalaka kambukukita iso dia we ndjala uwandji a wudja andi w'ukito? We ayulela wudja wa Latuyalaka. We ayashimbela uma le atunyi wâdingi. Dikambu ne diamumukutshela dieli djimbitelu le ye ati: Latuyalaka ambukosonola dia we ndjala khum'ekanga ka wudja andi w'ukito. 2 Lam'ayuyumo uma la le mi elo, we ayututana apami ahendi lasuki la diumbu dia Ratshele, la Zeleza lu ululu wa Bendjamina. Vo wayukutela vati: Punda yakayatshu dia ntuyanga, yakene. Kakiane sho amvutshika dikambu dia punda, ukulela we, ati: Ayumutsha ntu dikambu dia on'ami? 3 We ayutsho uma leko, we ayutukuma l'utamba w'ulungu wa la Tabora. Laawo, we ayutuhumana la apami asatu watatshu le Unyashungu la Betele, omotshi ayembe ana asatu wa mbudi, ukina ekama esatu wa ma la ukina uhundi wa wanu. 4 Vo wayukemula, wayukusha ekama ehendi wa ma, këlunguli uma le wo. 5 L'okongo diku, we ayukuma lu dikuna dia Unyashungu, lene udjashi alimbi w'asi Filistiya. Lam'ayuyukuma l'usumba ako, we ayutuhumana la ului w'amvutshi wayahulo uma lu dihuli dia ladiku, ndu ahumi wayahumi ngomo, sese, akembi la pungi la ntundu kawo. Ku vo vame wayuta akambu wahatayi. 6 Nyuma ka Latuyalaka ayukahema wulu, ku ndu we ayuta akambu wahatayi kame la wo; la we ayukadimo untu ukina. 7 Lam'ayenama tulimbitelu tone le ye, kutshi akambu tshe wayuyutana dia ntsha, ne dia Unyashungu eko kame la ye. 8 Kutateli ntsho la ntundu kami utsha la Ngilingala, dimi layukuyela dia ntulambula ulambu wa lutshumba la elambu wa ki. Kutunkungi leko nshi esambeli, edja ndu lam'ayumukuma, dia ndjukenya akambu wayuyuhumba ntsha.

9 Kam'akandediya Samuele okongo dia ndi mamwana la ndi, Unyashungu akawusha utema ukina. Ku tulimbitelu tako tshe takenama le ndi lushi lako. 10 Lam'akawakumi la Ngibeya, wendi ku ului w'amvutshi one wayayi dia ndjuhumana la ndi. Nyuma ka Unyashungu kakawahema wulu, ku ndi akati akambu wahatayi kame



la wo. 11 Lam'akenyi waku wakaweyaka ntundu vati; Ndu ndi uta akambu wahatayi kame la amvutshi, vo wakambwana vati: Na dikambu diambuya le on'a Kisha ne? Ndu Saulu kaya l'ului w'amvutshi? 12 Usi Ngibeya omotshi akawambula ati: Akona eli shewo? Diako mbatuwutaka lu yukedi vati: Ndu Saulu kaya l'ului w'amvutshi? 13 Lam'akandashidiya mvuta akambu wahatayi, ndi akambela utsha lu dihuli dia ladiku.

14 Onangu shi Saulu akawambula, ndi la ukambi andi, ati: Lendi akanyatshu? Saulu akukaluya diui ati: La ntuyanga punda. Keli lam'akisu kundjena, shu takatshu le Samuele. 15 Onangu shi akosengasenga ati: Onsanyia aui wakakutela Samuele. 16 Saulu akukaluya diui ati: Ndi akatutela hwe ati: Punda yakenama. Keli ndi kumbutela nduku diui lu dikambu dia diulelu diakawutela Samuele.

17 Samuele akamotsha asi Isariyele la ntundu ka Latuyalaka la Mizipa. 18 Ndi akawatela ati: Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, kata okone ati: Isariyele, dimi lakanyutundja uma l'Edjibitu, lakanyutshungula uma l'anya w'asi Edjibitu, ndu uma le waulelu tshe wakanyusuyaka. 19 Elo kene, nyu nyambuntuna dimi, Unyashungu anyu, latunyushimbela uma lu pa yanyu la asui anyu. Keli nyu nyakati nyati: Kema, utusha khum'ekanga dia ndi ntulela! Kakiene, nyutumbi la ntundu ka Latuyalaka uku wauhu anyu lu elui wa kinunu kinunu.

20 Samuele akasukanya wauhu tshe wa Isariyele, ku diuhu dia Bendjamina diakandama uwali. 21 Vo wakasukanya diuhu dia Bendjamina uku khumbu yawo, ku khumbu ka Matiri kakandama uwali. Saulu, on'a Kisha, akandama. Wakuyangi, keli kumbena. 22 Okone vo wakambula Latuyalaka ntu vati: Undi, untu ukina ekiko lahatakumi lane? Ku Latuyalaka akakaluya diui ati: Nyendi, nd'one ushami l'atei w'etshumu. 23 Vo wakalawo, wakatuwosa. Lam'akandayemala l'atei w'antu, ndi akaleki vo tshe utali; wakawundaka paka lu diheka. 24 Samuele akatela antu tshe ati: Nyu hanyenyi one lakanyosonwela Latuyalaka? Nduku untu l'atei a wedja tshe ledimi la ndi. Ku wudja tshe wakahangohango vati: Khum'ekanga ulumbi!

25 Samuele akalimbitshiya antu akambu wayuyala lu diulelu. Ndi akafundi lu buku, akadikitsha la ntundu ka Latuyalaka. Ku

Samuele akadianganya antu tshe lawakawo. 26 Ndu Saulu akakalula utsha lakawo la Ngibeya. Antu wa tutshundju wakananda Unyashungu ete awo, wakatshu la ndi. 27 Keli antu amotshi w'anyanya, wakati vati: Yaa! untu one kayukuka ntushimbela? Ku wakawonyola, kumbulambula nduku engo. Keli ndi akatshikala ki.

### *Saulu Ambolembia Asi Amona*

**11** Nahashi usi Amona akatshu la ntolosha asi Jabesha ya la Ngiliyade. Ku asi Jabeshe tshe wakatela Nahashi vati: Udji la su sheki dia shu ndjala ekambi aye. 2 Ku Nahashi usi Amona akakaluya diui ati: Dimi haletawo mbidja la nyu sheki, tshikima lambunyula nyu tshe untu l'untu su diandi dia lupami. Layutsha dikambu so, dia dio ndjala sonyi lu Isariyele tshe. 3 Dihangamendi dia la Jabeshe wakukaluya diui vati: Utusha diasu nshi esambeli, dia shu ntuma akendji lu beke tshe dia Isariyele. Ku naka hatenyi untu lukuki ntukimanya, tayuyakimo lu anyu aye. 4 Akendji wakakumi la Ngibeya ka Saulu, wakatutela antu aui aso tshe. Ku vo tshe wakatundo l'alelu, wakaleli wulu.

5 Etena kako, Saulu akayayakaka uma l'usui ayasukuya ngombe. Ku ndi akambula ati: Na dikambu diambutumba, dialela antu na? Ku wakasanyia aui wakati asi Jabeshe. 6 Kam'akuki Saulu aui aso, Nyuma ka Unyashungu akawahema. Ku ndi akandanganela la kele. 7 Ndi akadiaki ngombe yako yakakelekami lu lokoho, akayisese; akatumi funda yayo lu anyu w'akendji lu beke tshe dia Isariyele la diui ati: Wuhu one mbyuwutshela ngombe y'antu tshe lahuyela Saulu la Samuele. Wudja wakandama la woma wa Latuyalaka. Ku vo tshe wakakimela mbuka uku untu otoi. 8 Saulu akali antu la Bezeke. Asi Isariyele waki antu nunu kama shatu, la asi Juda nunu akumi asatu. 9 Vo wakatela akendji wakayi vati: Kanyututeli asi Jabeshe ya la Ngiliyade okone nyati: Lui, lam'ayuyala yanyi kandji, nyayutshungwama. Akendji wakatutela asi Jabeshe aui aso, ku vo wakangenangena. 10 Okone asi Jabeshe wakatela asi Amona vati: Lui, shu tayuyakimo lu anyu anyu, kanyututsheli uku alanganyu. 11 Wedi a pindju, Saulu akakahanya antu lu elui esatu. Vo wakoto lu pangu k'asi Amona la hyutshihutshi, wakalo la wo edja ndu lam'akayala yanyi kandji. Wane wakahandi, wakahandjo vwa, nduku ahendi awo wakatanema kame.

# 1 SAMUELE

12 Ku wudja wakambula Samuele vati: Lend'eli antu wakataka vati: Saulu kayutulela uka? Utundja antu ako, tâdiaki. 13 Keli Saulu akâkaluya diui ati: Nduku untu ayudiakema lushi lone, ne dia Latuyalaka ambushimbela Isariyele elo. 14 Samuele akatela wudja ati: Nyuyeti tutshu la Ngilingala, tutshikike diulelu leko. 15 Ku wudja tshe wakatshu la Ngilingala, wakatudja Saulu khum'ekanga la ntundu ka Latuyalaka. Vo wakalambula elambu wa ki la ntundu ka Latuyalaka. Ku Saulu la asi Isariyele tshe wakatamanya ngengena.

## *Daku dia Samuele le Antu*

**12** Samuele akatela Isariyele ati: Nyendi lakanyukela lu aui tshe wakanyamvutela. Lakanyudjela khum'ekanga layunyulela. 2 Kakiane, nyendi khum'ekanga, layokendakendaka la ntundu kanyu. Dimi laya usumbi, ote waya wema. Enda, an'ami w'apami weko l'atei anyu. Dimi lakanyolombolaka uma lu nshi yami ya dikenda edja ndu elo. 3 Dim'one, nyuti akambu ami la ntundu ka Latuyalaka ndu ka one lakandakiti iso. Nyuti naka dimi lakose ngombe kana punda k'untu, kana lakasuya untu. Naka dimi lakalungula mbu y'utshu uma le untu, dia mbulami ashu lu dikambu diandi, dimi kankaluya. 4 Ku vo wakûkaluya diui vati: We kuntukesa, we kuntusuya, we kombosa engo uma le untu. 5 Ndi akâkaluya diui ati: Latuyalaka la one lakandakiti iso weli emenyi l'asami la nyu elo ati: Nyu hanyutanyi engo lu anya ami. Ku vo wakati vati: Ndi eli omenyi lu dikambu diako.

6 Samuele akatela antu ati: Latuyalaka kakasonola Mose la Arona. Nd'ako kakatundja washenyu uma lu kete y'Edjibitu. 7 Kakiane, nyuyali ki la ntundu ka Latuyalaka, keli nyeyi akambu tshe w'ololo wakandanyutshela ndu nyu ndu washenyu. 8 Lam'akakumi Jakoba l'Edjibitu, asi Edjibitu wakasuyaka washenyu. Okone vo wakalelela Latuyalaka, ku ndi akâtumela Mose la Arona. Vo wakatundja washenyu uma l'Edjibitu, wakayâdjasha lu dihuli ne. 9 Keli washenyu wakuhelela Latuyalaka, Unyashungu awo. Ku ndi akâkimo l'anya wa Sisera, olombodi w'alimbi wa la Hazora, lu anya w'asi Filistiya, ndu l'anya wa khum'ekanga ka asi Moaba, wako wakalokaka la wo. 10 Ku vo wakaleli le Latuyalaka, vati: Shu takatshi kolo, ne dia takakutuni, we Latuyalaka. Shu takatendela Wa Bala la Wa Ashetarota. Kakiane, utushimbela uma le atunyi asu,

ku tayukotemolaka 11 Okone Latuyalaka akatumi Jerubala, Baraka, Jefeta la Samuele. Ku ndi akanyushimbela uma lu anya w'atunyi anyu wakanyudingi. Okone nyu nyakayala la lutui tshitshi. 12 Lam'akanyenyi Nahashi, khum'ekanga ka Amona, ayayi dia ndjunyolosha, nyu nyakamvutela nyati: Kema, paka shu ndjala la khum'ekanga ka ntûlela. Keli Latuyalaka, Unyashungu anyu, aki khum'ekanga kanyu. 13 Kakiane, nyendi khum'ekanga kakanyayangi, ndu kakanyalombe. Nyuki, Latuyalaka ndame kambunyudjila khum'ekanga. 14 Naka nyu nyayukaka Latuyalaka woma, naka nyayotemolaka, naka nyayukitanyiaka aui andi, naka nyu hanyuhendudi elembe wa Latuyalaka, ndu naka nyu nyayuyelaka Latuyalaka, Unyashungu anyu, ndu nyu ndu khum'ekanga kambunyulela, ku kawo. 15 Keli naka nyu hanyukitanyisha diui dia Latuyalaka, ndu nyayutuna elembe wa Latuyalaka, ku lunya la Latuyalaka layunyusuya wulu uku akalasuya washenyu. 16 Okone nyukungi lane kakiane. Nyendi dikambu dia mamba ne diayanga Latuyalaka ntsha la ashu anyu. 17 Aha lu nshi ya dinela kesu Dimi layolomba Latuyalaka dia ndi ntuma akhungula la mvula. Nyenyi, nyeyi wuki wa kolo kakanyatshi lu ashu wa Latuyalaka dia nomba khum'ekanga. 18 Okone Samuele akalombe Latuyalaka. Ku ndi akatumi akhungula la mvula lushi lako. Ku antu tshe wakuki Latuyalaka la Samuele woma utamanya.

19 Antu tshe wakatela Samuele vati: Utolombele shu ekambi aye Latuyalaka, Unyashungu aye, tutukuvo. Mete, shu tambahe munga kene ka shu ndjalombela khum'ekanga ladiku dia kolo yasu tshe. 20 Samuele akakaluya antu diui ati: Tanyukaki woma! Mete, nyu nyambutsha kolo kene ka wuki. Dikambu otoi, tanyumoki uma le Latuyalaka. Keli nyotemolaki l'utema otoi. 21 Tanyumoki uma le ndi. Naka nyu nyayumo uma le ndi, nyu nyayuyela diango di'anyanya diaheyi nyukundjiya waho kuyanga nyushimbela, ne dia dio dieli anyanya. 22 Latuyalaka hoseka wudja andi, ne dia lukumbu landi la wuki. Ndi akangenangena dia nyete wudja andi hita. 23 Ndu kanyi ya dimi ntshela Latuyalaka kolo dia nkimo nyolombela yeko etali uma le mi! Ndu dimi layunyetshaka mbuka k'ololo ndu kusimbwi. 24 Keli dikambu otoi, nyukaki Latuyalaka woma, nyotemolaki la kolamelu ndu l'utema otoi. Nyukanaki

yimba lu akambu a waki wakandanyutshela. 25 Keli naka nyayutetemala ntsha kolo, wayunyudiaka ndu nyu ndu khum'ekanga kanyu.

### *Ta la Asi Filistiya*

**13** Saulu aki la deku ... lam'akandayala khum'ekanga. Ndi akulela Isariyele deku pendu.

2 Saulu akasonola apami nunu satu w'asi Isariyele. Nunu pendu diawo waki kame la Saulu la Mikimashi ndu lu leke l'akuna wa Betele, la kinunu kawo waki kame la Jonatana la Ngibeyona ka la Bendjamina. Ku ndi akakaluya apami akina tshe utsha la wakawo. 3 Jonatana akalembia alimbi w'asi Filistiya, waki la Ngibeya. Ku asi Filistiya wakuki lukumu lako. Saulu akadji amama lu beke tshe dia kete ati: Asi Heberu tshe wuki lukumu lone. 4 Asi Isariyele wakuki lukumu vati: Saulu ambolembia alimbi w'asi Filistiya, ndu asi Isariyele wambuyae atunyi a wulu le asi Filistiya. Vo wakamote lasuki la Saulu la Ngilingala.

5 Asi Filistiya wakamote kame dia ndosha Isariyele. Vo waki la pusupusu ya ta nunu akumi asatu, ambahemi wa falasa nunu samalu. Alimbi wakakendakendaka l'ekulu waki efula kaheyama mbala, uku seke ya losenga la l'umamu w'ashi a waki. Ku vo wakayi, wakayuhanga la Mikimashi lu leke l'ehutwelu ka unya la Bete-Avena. 6 Lam'akenyi asi Isariyele vati: Diasu diambukume (ne dia vo wakadingama hwi), vo wakayashe lu weuku, lu akanda, lu ave, lu tangelu, ndu lu afuku. 7 Asi Heberu amotshi wakateho Jerodana utsha lu kete ya Ngada ya la Ngiliyade, laso ku Saulu eki la Ngilingala. Antu tshe waki la ndi wakadidima.

8 Ndi akakungi nshi esambeli uku diui dia Samuele. Keli Samuele kunkuma la Ngilingala. Antu wakadiangana etali uma le Saulu. 9 Ku Saulu akati ati: Nyumbela ulambu wa lutshumba la ulambu wa ki. Ku ndi akalambula ulambu wa lutshumba. 10 Kam'akandashidiya nambula ulambu wa lutshumba, endi ku Samuele one ayayi. Ku Saulu akatshu dia ntlungula. 11 Samuele akawumbula ati: Katsheye na? Saulu akukaluya diui ati: Dimi lakenyi nti: Antu wambudiangana etali uma le mi, la we kundja l'etena kakayasonola, ndu asi Filistiya wambomota kame la Mikimashi. 12 Okone dimi lakatshi nti: Kakiane, asi Filistiya wutsha mpulo la Ngilingala dia ndjondosha, ku dimi latasengasenga

Latuyalaka, diako mbakamadiaki olembe, mbakamalambudi ulambu wa lutshumba one. 13 Samuele akakaluya Saulu diui ati: We ambutsha uku enginya. We kunama olembe wakakundjela Latuyalaka. Unyashungu aye. Latuyalaka akalangi nshikike diulelu diaye lu Isariyele pundju. 14 Keli kakiane, diulelu diaye hadiutshikala edja ntu. Latuyalaka ambuyayangela untu lufanyi la ndi l'utema. Latuyalaka ambosonola dia ndi ndjala uwandji wa wudja andi, ne dia we kunama olembe wakandakudjela. 15 Samuele akunela uma la Ngilingala, akatshu la Ngibeya ka la Bendjamina.

Saulu akali antu waki la ndi. Vo waki lasuki la apami kama shamalu. 16 Saulu, on'andi Jonatana, la antu waki la wo, wakatshikala la Ngeba ka la Bendjamina, keli asi Filistiya wakahangi la Mikimashi. 17 Akanga somboki wakatumbi elui esatu uma lu pangu k'asi Filistiya: ului omotshi wakakimela mbuka ka Ofara k'utsha la Shuala. 18 Ku ului ukina waketi lu mbuka ka Bete-Horona; ku ukina ntu waketi lu mbuka keli l'ulelu welanedi l'ukidi wa Zeboyima, lu leke l'usui wa shenga.

19 Lu nshi sho, nduku utshudi a mbulu akatanema lu kete tshe ya Isariyele; ne dia asi Filistiya wakakaka woma vati: Asi Heberu watukuyatshulela tomo la akonga. 20 Okone usi Isariyele tshe akahumbaka ntsho le asi Filistiya dia ntoketemola lungu landi, kaku kandi, kenge yandi la lukasu landi. 21 Vo waki ndu la tupa dia nketemola kasu, kaku, somo la tokenge tambutshuna, ndu dia nongosola weulu. 22 Okone lam'akakuki lushi la ta, nduku untu laki kame la Saulu la Jonatana laki la yombo kuyanga dikonga lu lunya landi. Tshikima Saulu la on'andi Jonatana mbaki la dio. 23 Alimbi w'asi Filistiya wakatshu, wakatemala lu mbuka k'utsha la Mikimashi.

**14** Lushi lomotshi, Jonatana on'a dihumo ati: Yeti tuteho utsha lu pangu keku k'alimbi w'asi Filistiya keli la wedi. Keli ndi kuntatedi shi dikambu diako. 2 Saulu akatemala la kuma ka Ngibeya la tshina di'utamba w'okomi la Mingirona. Antu waki kame la ndi waki uku apami kama shamalu. 3 Ahidja, on'a Ahitube, onangu Ikaboda, on'a Finehasi, on'a Eli, olombedi wa Latuyalaka wa la Shilo, akalote ukutu wa nemo. Antu kumbeya vati: Jonatana akunedi. 4 Lu wuku ako wakayangi Jonatana mbeta utsha la

# 1 SAMUELE

pangu k'asi Filistiya kaki elui ehendi w'ave wa sodisodi: ului omotshi wedi omotshi la ului ukina wedi ukina. Lukumbu l'ului omotshi w'ave wa sodisodi laki Bezera, la ukina Sene. 5 Ului omotshi w'ave waku lu leke la ngel'a kushi welanedi la Mikimashe, la ukina lu leke la diku dia kushi welanedi la Ngeba.

6 Jonatana akatela olongo a pami wakatembaka dihumo diandi ati: Yeti tuteho utsha lu pangu ka wane wahatahemaka uhekeli aku. Undu Latuyalaka ayutukimanyia, ne dia nduku lukuki mbushimba dia ntushimbela la ului one wa tshitshe uku ului a wuki. 7 One lakatembaka dihumo diandi akukaluya diui ati: Utshi kene tshe keli l'utema aye. Uyeli paka tukanyi taye. Dimi leko kame la ye, layukuyela. 8 Ku Jonatana akati ati: Kawo, tuteho utsha le antu ane, tutenami le wo. 9 Naka vo wayututela vati: Nyemali leku, edja ndu shu tambuya le nyu! Ku shu tayemala laawo, hatotshu utsha le wo. 10 Keli naka vo wayututela vati: Nyuyi le su, shu tayutsho, ne dia Latuyalaka ambakimo l'anya asu. Oso ayuyala djimbitelu le su. 11 Vo ahendi wakenama le alimbi w'asi Filistiya, ku asi Filistiya wakati vati: Nyendi, asi Heberu wambutumba uma lu afuku wakawashami. 12 Ku alimbi wakatela Jonatana la omembi andi wa dihumo vati: Nyuyi uya le su, tuyunyanya dikambu dimotshi. Jonatana akatela omembi andi wa dihumo ati: Yaka, undjeli, ne dia Latuyalaka ambakimo lu anya wa Isariyele. 13 Ku Jonatana akatayakutulaka l'anya l'ekulu, omembi andi a dihumo atuyeli. Asi Filistiya wakako la ntundu ka Jonatana, ku one lakatawembelaka dihumo akayadiakaka l'okongo andi. 14 Lu ta diako dia ntundu, Jonatana la omembi andi a dihumo wakadiaki apami uku akumi ahendi lu hyuli ya tshitshe, ya wanya akumi atanu l'utali. 15 Woma a wulu wakayala lu pangu, lu wudja ndu l'atei w'antu tshe. Alimbi waki lu pangu wakandama la woma. Kete yakadidima; woma wa mamba wikaluli lu leke lako.

16 Alami wa Saulu waki la Ngibeya ka la Bendjamina wakedia ashu, wenyi ku ului a wuki w'antu wambuhando vva, watalawo amotshi lene amotshi lene. 17 Ku Saulu akatela antu waki la ndi ati: Nyali antu, nyeyi wane wakamwi uma l'atei asu. Lam'akawali antu, ku Jonatana la omembi andi a dihumo kema. 18 Saulu akatela Ahidja ati: Ela oshete wa sheki wa Unyashungu! L'etena kako, oshete wa

Unyashungu waki kame l'asi Isariyele. 19 Lam'akasawulaka Saulu la olombedi, lufungusu lakatamanya efula lu pangu k'asi Filistiya. Saulu akatela olombedi ati: Ukaluya lunya laye. 20 Saulu l'antu tshe waki la ndi wakamote kame, wakatshu lu dihuli dia ta; watani ku asi Filistiya vame wukana tombo, la ufutanu a wuki wambuyala leko. 21 L'atei w'asi Filistiya kaki asi Heberu amotshi wakawaotwela ntundu, wakayi kame la wo lu pangu, uma lu kete yawo ya l'utshimba. Ku ndu vo wakakadimo, wakayoto lu leke l'asi Isariyele waki kame la Saulu la Jonatana. 22 Ndu apami tshe wa Isariyele wakashami lu leke l'akuna wa Efarayima, lam'akawuki lukumu vati: Asi Filistiya wambulawo, vo wakatumbi, wakayelana la wo wulu lu ta. 23 Okone Latuyalaka akashimbela Isariyele lushi lako. Ta diakakolamela pulu ndu la wedi a Bete-Avena.

24 Apami wa Isariyele wakakomo alimba lushi lako, ne dia Saulu akatadjadi wudja dokoloko ati: Mananu kayali le untu layole ma ntundu unya atadji, ndu ntundu latasomboya atunyi ami! Ku nduku untu akali ma. 25 Antu tshe wakakumi l'ukunda omotshi, lene akawatani usanga lu kete. 26 Lam'akakumi antu l'ukunda, watani ku usanga one wasela apopo. Nduku untu akolombola, ne dia antu wakuki dokoloko woma. 27 Jonatana kumbuka lam'akadji shi dokoloko. Okone ndi akatshumi sodi k'ukalimba waki lu lunya landi, akosohe lu ehihi l'usanga. Ndi akela lunya l'unyo, ku ashu andi wakasene ololo. 28 Untu omotshi akawutela ati: Sho akadjadi wudja dokoloko ati: Mananu kayali le untu layole ma elo! Antu wakakoma la ndjala. 29 Ku Jonatana akati ati: Papa ambohenyakenya wudja elo. Nyendi okone ambosena ashu ami ololo lam'ambumolombola yema y'usanga. 30 Mete utunduyala antu wakali diango dia dimbu elo diakawatanyi laka atunyi awo, tshiki elembielo k'asi Filistiya tututuyala wuki uka?

31 Vo wakatadiakaka asi Filistiya lushi lako uma la Mikimashe pulu ndu la Adjalona. Antu wakaleki nkomo efula. 32 Vo wakose diango dia dimbu; wakose ekoko, ngombe la ana wa ngombe, wakayidiaki ladiku dia kete, ku wakayile eyuyu. 33 Wakatutela Saulu vati: Uki, antu wambutsha kolo lu ashu wa Latuyalaka, wambole nyama uyuyu. Ku ndi akakaluya diui ati: Nyu nyambutsha uhedia. Kakiene, nyungituli dive dia wuki uya le mi. 34 Saulu akawatela ati: Nyudiangani l'atei

a wedja. Nyutatelaka antu dia untu l'untu mbela ngombe kandi kana okoko andi. Kawuyuyidiaki lane. Kawuyile, diaha vo ntsha kolo ka nde nyama uyuyu. Ku l'utshu, untu tshe l'atei a wudja akayakimedi ngombe kandi lu lunya dia ndi ndjukidiaka ladiku dia dive. 35 Saulu akatshela Latuyalaka ediakelu. Oso aki ediakelu ka ntundu kakandatshela Latuyalaka.

36 Saulu akati ati: Nyeso tuyelani l'asi Filistiya l'utshu one. Tutuwambi edja ndu unya ambuhuto, aha tsheka nduku untu la lumu l'atei awo. Ku vo wakūkaluya diui vati: Utshi uku alangaye. Ku olombedi akati ati: Tusukani le Unyashungu kakiane. 37 Saulu akambula Unyashungu ati: Ololo dimi ndjela asi Filistiya? We ayakimo l'anya wa Isariyele? Keli ndi kumbūkaluya nduku diui l'etena kako. 38 Saulu akati ati: Nyu ewandji tshe wa wudja, nyusukani lane. Nyuyangi, nyushuli uma lendi akatumbi kolo kene elo. 39 Uku eli Latuyalaka, utshungudi wa Isariyele, la lumu, kuyanga on'ami Jonatana kutshi dikambu ne, mete, ndi ayuvo. Keli nduku untu l'atei a wudja lakūkaluya diui. 40 Ku ndi akatela Isariyele tshe ati: Nyemali wedi omotshi, ku dimi la on'ami Jonatana temali wedi ukina. Ku wudja wakatela Saulu vati: Utshi uku alangaye. 41 Okone Saulu akati ati: Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele li, na dikambu diahayakalusha ukambi aye diui elo? Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele naka unungu weko le mi, kana le Jonatana, on'ami a pami, ukimo Usasi; keli naka unungu weko le wudja aye, Isariyele, ukimo Uluwany. Ku Jonatana la Saulu wakandama uwali, keli wudja wakahandi. 42 Saulu akati ati: Nyutuki uwali, dimi la on'ami Jonatana. Ku Jonatana akandama.

43 Saulu akambula Jonatana ati: Umvuteli dikambu diakayatshi. Ku Jonatana akūkaluya diui lu dikambu diako ati: Dimi lakunganedi yema y'usanga la kuma k'ukalimba waki lu lunya; dim'one, kamvu. 44 Saulu akati ati: Unyashungu antsheli dime dikambu so ndu akina ladiku; mete, Jonatana, we ayuvo! 45 Ku wudja wakakaluya Saulu diui vati: Hai! Jonatana lakatungi etshungwelu kene ka wuki lu Isariyele, ku ndi mvo? Aha osoku! uku eli Latuyalaka la lumu; nduku wondji andi a divu wayoko lu kete, ne dia ndi akakambi kame la Unyashungu elo. Osoku mbakashimbela wudja Jonatana, mbakindi kumvo. 46 Saulu akakimo ndjelana la asi Filistiya, ku vo wakakalula la wakawo.

47 Lam'akayala Saulu uwandji wa diulelu dia Isariyele, ndi akalokaka la atunyi andi tshe wakudingi: asi Moaba, asi Amona, asi Edome, khumi ya dikanga ya la Zoba, ndu asi Filistiya. Lu ahuli tshe wakandatshokaka, ndi akatālembiaka. 48 Ndi aki la dihunga efula. Ndi akalembia asi Amaleka. Ndi akatshungula Isariyele uma lu anya a waku wakāhenyahenyaka.

49 Kumbu ya ana apami wa Saulu nye: Jonatana, Ishivi, Malakishua. Kumbu ya an'andi w'amtantu nye: Ona l'enundu, Merabe, ndu la kushi Mikale. 50 Lukumbu la wadi Saulu laki Ahinoama, on'a Ahimase. Abinere, on'a Nere onangu shi Saulu kaki olombodi w'alimbi. 51 Kishi aki shi Saulu, Nere, shi Abinere, aki on'a Abiyele.

52 Nshi ya lumu tshe ya Saulu, ta dia wulu diakayalaka l'asawo l'asi Filistiya. Tena tshe, lam'akenaka Saulu pami ka wulu kana ka dihunga, ndi akawudji l'ulimu andi.

### *Ohedia wa Saulu la Etunamelu Kandi*

**15** Samuele akatela Saulu ati: Latuyalaka akantumi dia dimi nkudja khum'ekanga ka wudja andi Isariyele, okone kakiane, uki aui wa Latuyalaka ololo. 2 Latuyalaka, Kanga lulimbilimbi, kata ati: Dimi lambuho kene tshe kakatshela Amaleka Isariyele, uku akandāhela mbuka lam'akawatumbi uma l'Edjibitu. 3 Utshu kakiane dia ntolosha asi Amaleka. Utulanya diango diawo tshe. Tuwaukaki ketshi, keli uwashili, apami la amtantu, akenda la ana washashi, ngombe la ekoko, kamelo la punda, ushiki.

4 Saulu aketi wudja, akali antu la Telayima. Apami wakatakendakendaka l'ekulu waki nunu kama hyendi, la pami nunu dikumi uma la Juda. 5 Saulu akatshu edja ndu l'usumba wa Amaleka, akatukitsha lulu l'ukidi. 6 Ndi akatela asi Kene ati: Nyuneli, nyumo, nyutumbi uma l'atei w'asi Amaleka, dimi ntukuyunyudiaka kame la wo, ne dia nyu nyakatshela asi Isariyele tshe ololo, lam'akawayayakaka uma lu Edjibitu. Okone asi Kene wakamo uma l'atei w'asi Amaleka. 7 Saulu akalosha Amaleka uma lu Havila edja ndu la Shura, yeli lu welelo wa Edjibitu. 8 Ndi akandi Anganga, khum'ekanga k'Amaleka, akutshiki la lumu. Ndi akadiaki wudja andi tshe la yombo. 9 Saulu la wudja andi wakatshiki Anganga la lumu, wakatshiki ndu ekoko, ngombe, esongo wa ngombe, la ana w'ekoko wuleki amena, la kene tshe kaki ololo. Vo wakalanya

# 1 SAMUELE

kene tshe kaki wondju la shema.

10 Ku diui dia Latuyalaka diakayi le Samuele ati: 11 Dimi lambuyatshumuya ne dia lakadji Saulu khum'ekanga, ne dia ndi ambukadimo uma le mi, hayukitanyia eleembe ami. Samuele akuki kele, akaleli utshu tshe la ntundu ka Latuyalaka. 12 Ku Samuele akunela k'olomo la pindju dia ntuhumana la Saulu. Wakatela Samuele vati: Saulu akayi la Karamela. Enda, ndi akayahikela euhwelu, ku ndi akamo uma leko, akahulo utsha la Ngilingala. 13 Samuele akayi le Saulu, ku Saulu akawutela ati: Otshokwami le Latuyalaka! Dimi lakalami olembe wa Latuyalaka. 14 Ku Samuele akawumbula ati: Na ndjawi y'ekoko la ngombe yukami sho? 15 Saulu akukaluya diui ati: Wudja mbakayela uma le asi Amaleka, ne dia vo wakatshiki ekoko la ngombe yuleki amena, dia ndjilambula Latuyalaka, Unyashungu aye. Keli takalanya kina tshe. 16 Samuele akatela Saulu ati: Ulungi, nkuteli kene kakamvutedi Latuyalaka l'utshu one. Ndi akawutela ati: Otekete!

17 Samuele akawutela ati: Kuyanga we akayaenaka engo ka tshitshe lu ashu aye, we kundjala uwandji a wauhu wa Isariyele? Latuyalaka kunkukita iso dia we ndjala khum'ekanga ka Isariyele? 18 Latuyalaka akakunyaia ati: Tshoka, tudaki atshi wa kolo, asi Amaleka. Utole la wo ta, edja ndu we ambashila ushiki. 19 Okoko wana wakiye kunkitanyia diui dia Latuyalaka, wakayakhunguso utsha lu diango dia dimbu, ndu wakayatshi wuhu waki kolo lu ashu wa Latuyalaka? 20 Saulu akukaluya diui ati: Kema, dimi lakakitanyia diui dia Latuyalaka, lakayeli mbuka kakandantumi. Dimi lakayi la Anganga, khum'ekanga k'asi Amaleka, keli lakashili asi Amaleka ushiki. 21 Keli wudja mbakose diango dia dimbu, ekoko la ngombe yuleki amena, dia ndjuyilambula Latuyalaka, Unyashungu aye, la Ngilingala. 22 Samuele akawumbula ati: Kakona kuleki ngenyangenya Latuyalaka lu elambu la elambu wa lutshumba, Uku lu nkitanyia diui diandi? Ulungi, ukitanyia ndeka ulambu ololo. La elamelu ka diui diandi, ndeka wata w'ekoko ololo. 23 Uhedia eli uku kolo ka endjelu ka diwulu. Ote wulu eli uku etendelo ka dikishi la pingu. We akatuni diui dia Latuyalaka, Diako mbambundukutuna ndu we lu khum'ekanga.

24 Saulu akakaluya Samuele diui ati: Dimi lakatshi kolo, ne dia dimi lakadiaki olembe wa Latuyalaka, ndu lakahedia aui

aye. Dimi lakuki antu woma, mbakametawo aui awo. 25 Kakiane lambukosengasenga nti: Unyimanyia kolo kami. Uyali kame la mi ntu, dia dimi ntemola Latuyalaka. 26 Samuele akukaluya diui ati: Dimi handjuyala kame la ye ntu, ne dia we akatuni diui dia Latuyalaka, ndu Latuyalaka akakutuni. We huyala khum'ekanga ka Isariyele ntu. 27 Lam'akakadimo Samuele dia mumo uma la le ndi, Saulu akukimela l'uhimbu wa ukutu andi, ku vo wakate. 28 Samuele akawutela ati: Latuyalaka ambukohotola diulelu dia Isariyele elo, ambudisha unyaye lukuleki ololo. 29 One leli Wulu wa Isariyele, hatutaka kashi, hatukadimulaka diui; ne dia ndi kema untu, dia ndi nkadimula diui. 30 Ku Saulu akukaluya diui ati: Dimi lakatshi kolo, kakiane lambukosengasenga nti: Onemia la ntundu ka dihangamendi dia wudja ami ndu la ntundu ka Isariyele. Uyali kame la mi ntu, dia dimi ntemola Latuyalaka, Unyashungu aye. 31 Okone Samuele akayala kame la Saulu ntu, ku Saulu akatemola Latuyalaka.

32 Samuele akati ati: Nyumbela Anganga, khum'ekanga k'asi Amaleka. Ku Anganga akayi le ndi la ongenogeno. Anganga akati ati: Mete, wanga a nyoi ambeta. 33 Samuele akawutela ati: Uku akatshikia yombo yaye ana anyengewo, osoku mbayutshikala nyo l'atei w'amantu aha la ona. Samuele akatshatsha Anganga betshi betshi la Ngilingala, la ntundu ka Latuyalaka.

34 L'okongo diku, Samuele akatshu la Rama, ku Saulu akatshu lakandi la Ngibeya ka Saulu. 35 Samuele kuntsho ntu la ntenana la Saulu edja ndu lushi landi la nyoi. Keli Samuele akalelala lu dikambu dia Saulu. Ndu Latuyalaka akayatshumuya, ne dia ndi akadji Saulu khum'ekanga ka Isariyele.

## Davidi Ambosonwama Khum'ekanga

**16** Latuyalaka akambula Samuele ati: Edja ndu kaandi ayuyukimo ndela lu dikambu dia Saulu? Dimi lambutuna dia ndi mbulela Isariyele ntu. Uludia iso too lu luseki laye. Uneli, layukutuma le Jese, usi Betelehema. Dimi lambuyasonwela khum'ekanga uma l'atei wa an'andi w'apami. 2 Samuele akawumbula ati: Ukundi ayumutsha? Naka Saulu ambuka lukumu, ndi ayundjaka. Latuyalaka akukaluya diui ati: Utshu la ngombe ka wadi, kututi wati: Lambuya la ndjulambula Latuyalaka ulambu. 3 Kuteti Jese l'ulambu. Ku dimi layukenya uku ayuyutsha. Kunkiteli one layumukutela



iso. 4 Samuele akatshi uku akawutela Latuyalaka, akakumi la Betelehema. Dihangamendi di'usumba wakalawo dia ntulungula wadidima. Vo wakawumbula vati: Ngandi, we ambuya la ki? 5 Ndi akakaluya ndi ati: Elu; la ndjulambula Latuyalaka ulambu, kuyemi. Nyuyalongosole, tutshu la ntulambula ulambu. Ndi akakidia Jese la an'andi w'apami; akawaeti uya lu ulambu.

6 Lam'akawakumi, Samuele akendi Eliyabe, akati l'utema ati: Mete, one lakasonola Latuyalaka one, emadi la ntundu kandi. 7 Keli Latuyalaka akatela Samuele ati: Tendaki elundji k'untu kuyanga diema diandi, ne dia dimi lakutuni. Latuyalaka hatendaka kene katendaka untu. Ne dia untu atendaka kene kenandi lu ashu, keli Latuyalaka atendaka utema. 8 Jese aketi Abinadaba, akawetsha la ntundu ka Samuele. Keli ndi akati ati: Kema, Unyashungu konsonola one. 9 Jese aketi Shama. Ku Samuele akati ati: Kema, Latuyalaka konsonola one. 10 Jese aketsha an'andi w'apami esambeli la ntundu ka Samuele. Keli Samuele akatela Jese ati: Latuyalaka kumbasonola nduku otoi. 11 Ku Samuele akambula Jese ati: An'aye tshe kene? Ndi akakaluya diui ati: Paka ona la kushi kambutshikala. Keli ndi eko lu nama ekoko. Samuele akatela Jese ati: Utumi untu, atuweti. Shu hatudjase, tshikima ndi ambuya. 12 Ndi akatumi untu la ntuweta, ku ndi akatuya la ndi. Ndi aki la elundji ka ngaingai, la ashu w'amena. Ndi aki dimena efula. Ku Latuyalaka akawutela ati: Uneli, ukiti iso, nduk'uku. 13 Samuele akose luseki l'iso, akakiteto l'atei w'anangu. Nyuma ka Latuyalaka kakahemaka Davidi umaka lushi lako. Ku Samuele akunela, akakalula utsha la Rama.

### *Davidi Ambuhumela Saulu Losese*

14 Nyuma ka Latuyalaka kakamo uma le Saulu, ku odienge akayi uma le Latuyalaka dia mböhenyahenya. 15 Ekambi wa Saulu wakawutela vati: Mete, odienge uma le Unyashungu mbakohenyahenya. 16 Kakiane we khum'esu, uteli ekambi aye weli la ntundu kaye, wakuyangeli untu leya mpuma losese dimena. Okone lam'ayukahemaka odienge uma le Unyashungu, ndi kakuhumelaki losese, ku we ayukaka yema. 17 Ku Saulu akakaluya ekambi andi diui ati: Nyunyangeli untu leya mpuma losese dimena; nyumbelandi. 18 Ku ukambi andi omotshi akakaluya diui ati: Mete, dimi lakenyi on'a Jese omotshi, usi Betelehema, leya

mpuma losese. Ndi eko pami ka wulu, kanga dihunga, ndu ondoshi wa ta. Ndi nteketaka ololo; ndi eko dimena efula. La Latuyalaka eko la ndi. 19 Okone Saulu akatumi akendji le Jese la ntuwutela ati: Untumeli on'aye Davidi, leli lu nama ekoko. 20 Jese akose punda, akakiahe mbu ya nde, uhundi a wanu, la on'a mbudi. Ku ndi akatumela Saulu diango diako le on'andi Davidi. 21 Davidi akakumi le Saulu, akemala la ntundu kandi, ku Saulu akongenangena efula. Ndi akawete omembi wa dihumo diandi dia ta. 22 Saulu akatumela Jese diui ati: Lambokosengasenga nti: Unkimweli Davidi, atshikali lasuki la mi, ne dia dimi lamböngenangena efula. 23 Lam'akamamelaka odienge w'uma le Unyashungu Saulu, Davidi akosaka losese, akahumaka. Dikambu so diakangenyangenyaka Saulu. Ndi akukaka yema; odienge akamoka le ndi.

### *Davidi Ambudiaka Ngoliyate*

**17** Asi Filistiya wakamotsha elui awo w'alimbi, wakasangana la Soko keli lu kete ya Juda. Vo wakatuhanaga la EfeseDamima, l'asa Soko l'Azeka. 2 Saulu la asi Isariyele wakamote kame, wakahangi l'ukidi wa Ela. Vo wakayalongosola dia ndo la asi Filistiya ta. 3 Asi Filistiya wakamela l'ukungu omotshi, la asi Isariyele l'ukungu ukina, ku ukidi aki l'atei. 4 Dihuka dia wulu diakatumbi uma lu pangu k'asi Filistiya, lukumbu landi Ngoliyate, usi Ngata. Ndi aki utali wa wanya asatu la nana otoi dia pita. 5 Ndi aki la lufuli l'ohotela l'ote. Ndi akalote koti dia mbulu di'akamba akamba, diaki la wutshu wa kilo lukama. 6 Ndi aki la ekumbo w'ohotela l'ekulu, ndu dikonga di'ohotela lu aheka andi. 7 Ulanga wa dikonga diandi waki uku ukanda watuwotokaka asami. Eselenge ka dikonga diandi aki wutshu wa kilo enanei. Omembi andi w'engawo akatatshokaka la ntundu kandi. 8 Ndi akemala, akedia diui utsha le elui w'alimbi w'asi Isariyele, akawambula ati: Ukundi ambunyutumba dia ndjalongosola uya lu ta? Undi, aha usi Filistiya kemi, la nyu aha fumbi ya Saulu mbenyu? Nyosonole pami kemotshi aye uya le mi! 9 Naka ndi ayolo la mi, ayundjaka, ku shu tayuyala l'okongo anyu. Keli naka dimi layölembia, layüdiaka, nyu nyayuyala l'okongo asu, nyayutukambelaka ulimu. 10 Usi Filistiya ako akati ati: Dimi lambudja alimbi wa Isariyele tofwefwe elo nti: Nyumbisha pami kemotshi, tolo, dimi la ndi. 11 Lam'akuki Saulu la Isariyele tshe aui

# 1 SAMUELE

wa usi Filistiya, wakate asulu, wakate asulu, wakandama la woma wa mamba.

12 Davidi aki on'a Jese, usi Efarayima, wa la Betelehemaka ka la Juda. Jese aki la ana apami enanei. Ndi aki usumbi a lukusumbi lu nshi ya Saulu. 13 An'andi asatu w'apami wa nundu wakayeli Saulu lu ta. Lukumbu la ona l'enundu lakatshu lu ta laki Eliyabe, one lakahenyi la ndi aki Abinadaba, ona la satu aki Shama. 14 Davidi kaki ukala l'atei awo. Ana wa nundu wakayeli Saulu. 15 Davidi akatshokaka uma le Saulu utsha la Betelehemaka dia ntulama ekoko wa shi. 16 Usi Filistiya ako akayakaka la pindju ndu la dikolo, akayemalaka la ntundu kawo nshi akumi anei.

17 Jese akatela on'andi Davidi ati: Osa saka di'ahoho wa lufumba la ekama ene wa ma dikumi. Ulawo esadi utsha lu pangu, otolele an'anyo. 18 Otolele olombodi awo w'alimbi kinunu ekama ene dikumi w'awele w'ekamu. Utendi kana an'anyo la wulu. Kumbela lukumu la djimbitelu motshi uma le wo.

19 Vo weko kame la Saulu la alimbi wa Isariyele l'ukidi wa Ela, lu ndo l'asi Filistiya ta. 20 Davidi aketo k'olomo la pindju, akatshiki ekoko le ulami omotshi. Ndi akembe diango diakawusha shi, akatshu uku akandawutela. Lam'akandakumi lu pangu, ku alimbi wambunela utsha lu ta, watahangohango utsha lu ta. 21 Asi Isariyele la asi Filistiya wakayalongosola, wakelanela dia ndo ta. 22 Davidi akatatshiki utshumu andi lu anya wa ulami a diango, akalawo utsha lu enongo w'alimbi, akatemula anangu. 23 Lam'akandasawulaka la wo, enyi ku dihuka diako diakawetaka vati: Ngoliyate, usi Filistiya ka la Ngata, ayatumbi uma l'enongo w'alimbi w'asi Filistiya. Ndi akayuta aui wakandati ntundu, ku Davidi akawauki.

24 Lam'akenyi asi Isariyele pami kako, vo wakulawo. Vo tshe wakuki woma efula. 25 Asi Isariyele wakambwana vati: Undi, nyu hanyenyi pami keku kaki lu ndjaye? Mete, dia ndjudja Isariyele tofwefwe mbuyendi! Naka untu ayudiaka, khum'ekanga ayongonya, ayuwusha on'andi wadi. Ndi ayusha khumbu ka shi ndjadjasela lu Isariyele. 26 Davidi akambula apami wakemadi lasuki la nti ati: Kayuwutshela untu layudiaka usi Filistiya uku, ndu layunya Isariyele lu sonyi? Na usi Filistiya uku laki kumbahema uhekali, ladja elui w'alimbi wa Unyashungu a lumu tofwefwe? 27 Ku antu wakawutela aui ako

vati: Osoku mbayuwutshela untu layudiaka.

28 Eliyabe, onangu l'enundu, akuki lam'akandateketaka l'apami ako, ku ndi akawuki kele ka wulu; akawumbula ati: Dikambu kuna diakayayi lindu? Akona akayatshikedi djuu y'ekoko ku l'usui wa shenga? Dimi mbeyaka utaku aye la osemu aye. We akayi lindu, paka dia ndjena ta. 29 Ku Davidi akukaluya diui ati: Kutshimi na? aha mumbula tshu mbumbudimi? 30 Ku ndi akakadimo uma le ndi utsha le ukina, akawumbula umbula pupu. Ku antu wakukaluya diui uku etena ka ntundu.

31 Lam'akawuki aui wakati Davidi, vo wakatuwata la ntundu ka Saulu, ku ndi akatumi untu dia ntuweta. 32 Davidi akatela Saulu ati: Untu tukaki woma dikambu dia usi Filistiya uku. Ukambi aye ayutsho dia ntolo la ndi. 33 Saulu akatela Davidi ati: We hakuki ntsho la ntolo la usi Filistiya uku. We eki dikenda, la ndi akayala ondoshi wa ta umaka nshi yandi ya dikenda. 34 Davidi akukaluya diui ati: Ukambi aye akalamaka ekoko wa papa. Ku lam'akayakaka tambwe kana laundu dia ndjunda yana y'okoko motshi uma lu limba, 35 dimi lakakiyeli, lakakikomola, lakahatula yana y'okoko yaki l'unyo ato. Naka to kambukhunguso uya le mi, ku dimi nkekimela lu kingu, ku nkhihina la nkidiaka. 36 Ukambi aye akadiaki tambwe la laundu, usi Filistiya one, laki kumbahema uhekali, ayuyala uku kemoshi l'atei ayo, ne dia ndi ambudja elui w'alimbi wa Unyashungu a lumu tofwefwe. 37 Ku Davidi akati ntu ati: Latuyalaka lakanshimbela uma lu kala ya tambwe la ya laundu, ayunshimbela ndu uma lu anya w'usi Filistiya uku. Ku Saulu akatela Davidi ati: Tshoka, Latuyalaka ayali la ye! 38 Saulu akalotsha Davidi eloto andi wa ta wa mbulu. Ndi akawahe lufule l'ohotela l'ote, akolotsha koti dia ta. 39 Davidi akalote yombo ya Saulu ladiku dia ahondo andi. Ndi akahimbi nkendakenda, ne dia ndi hatolotaka eloto ako. Davidi akatela Saulu ati: Dimi haleyi ntsho la eloto ene, ne dia dimi hatolotaka. Ku Davidi akékulula. 40 Ndi akakimela ukalimba andi lu lunya, akasonola mboko y'ave tshanu uma l'okedi, akayidji lu diwete diandi di'ulami w'ekoko, ndu lu tapa diandi. Ndi akakimela yuka ave lu lunya, akatshu utsha le usi Filistiya.

41 Usi Filistiya akayasukanaka yema yema uya le Davidi la omembi andi w'engawu, akayakendakenda la ntundu kandi. 42 Lam'akedia usi Filistiya ashu, ndi akenyi Davidi, akawonyola, ne dia

ndi eki dikenda, aki la elundji ka ngaingai ka dimena. 43 Ku usi Filistiya akambula Davidi ati: Undi, fo kemi, mbayayayi le mi la tukalimba? Ndi akadji Davidi mananu le ditemolatemola diandi. 44 Ku ndi akawutela ati: Yaka ndjusha fudu ya l'ulungu la nyama ya l'usui emunyi aye. 45 Davidi akūkaluya diui ati: We ambuya uya le mi la yombo, dikonga la osongo, keli dimi lambuya le ye paka lu lukumbu la Latuyalaka, Kanga lulimbilimbi, Unyashungu kanga alimbi wa Isariyele, wambuyudja tofwefwe. 46 Elo, Latuyalaka ayukukimo lu anya ami. Dimi layukudiaka, layukuhimbula ote. Elo, layukimo edu w'alimbi w'asi Filistiya le fudu ya l'ulungu la nyama ya l'usui; dia antu tshe mbeya vati: Unyashungu eko l'atei wa Isariyele. 47 Ku ului one tshe w'antu wayeya vati: Aha la yombo kana la dikonga, mbatushimbelaka Latuyalaka antu, ne dia ta ne dieli dia Latuyalaka. Ndi ayunyukimo lu anya asu.

48 Kam'akatatela usi Filistiya nkendakenda utsha le Davidi, Davidi akalawo dia ntuhumana la ndi. 49 Davidi akadji lunya lu diwete diandi, akose lowoko lomotshi, akaluki la yuka ave, akalokomola usi Filistiya lu fumu. Lo lakawoto lu fumu, ku ndi akako ekhukhumadi la kete.

50 Okone Davidi akalebua usi Filistiya la yuka ave la lowoko. Ndi akōkomola, akūdiaki; nduku yombo yaki lu lunya la Davidi. 51 Ku Davidi akalawo, akatahema usi Filistiya. Ndi akosomola yombo yandi, akūsihula, akūhimbula ote. Lam'akenyi asi Filistiya vati: Dihuka diawo ambuvo, vo wakalawo. 52 Asi Isariyele la asi Juda wakunela watahangohango, wakayelana l'asi Filistiya edja ndu la Ngata, ndu l'asuku wa Ekerona. Asi Filistiya wakahumo, wakatakokaka edu lu mbuka k'utsha la Sharayima, pulu la Ngata, ndu la Ekerona. 53 Asi Isariyele wakakalula uma la ntayelana l'asi Filistiya. Vo wakambi diango diawo diaki lu pangu. 54 Davidi akose ote w'usi Filistiya, akawela uya la Jerusalema, keli ndi akatakishisha dihumo di'usi Filistiya lu luudu landi la dipema.

55 Lam'akenyi Saulu Davidi utatshu dia ntolo l'usi Filistiya, ndi akambula Abinere, olombodi wa ta, ati: Abinere, olongo a pami uku, on'a na endi? Ku Abinere akūkaluya diui ati: Khum'ekanga li, uku weye la lumu! dimi haleyi. 56 Khum'ekanga akawutela ati: Umbuli antu dia mbeya untu lakuti olongo uku. 57 Lam'akakalula Davidi uma lene

akandadiaki usi Filistiya, Abinere akawose, akayi la ndi la ntundu ka Saulu ayakimedi ote wa usi Filistiya lu lunya. 58 Saulu akawumbula ati: Olongo, on'a na eye? Ku Davidi akūkaluya diui ati: On'a ukambi aye Jese, usi Betelehema, kemi!

### *Jonatana Ambokota la Davidi Lusalu*

**18** Lam'akashidiya Davidi nsawula la Saulu, utema wa Jonatana akakelekama l'utema wa Davidi. Jonatana akukaka Davidi ngandji uku akandayaukaka. 2 Ku lushi lako, Saulu akose Davidi lakandi. Ndi kumbetawo ndi nkalula lakawo nto. 3 Ku Jonatana akakote la Davidi lusalu, ne dia ndi akawūkaka ngandji uku akandayaukaka. 4 Ndi akakulula ukutu wakandalote, akawusha Davidi. Ndi akawusha ahondo la yombo, uta la uya. 5 Davidi akatshokaka lu ahuli tshe wakutumaka Saulu. Ndi akayakimelaka la yimba. Saulu akawete olombodi w'alimbi, ku dikambu so diakangenyanganya antu tshe ndu ekambi wa Saulu.

### *Saulu Ambuka Davidi Kandjema*

6 Davidi akatukalula lam'akandatudiaka usi Filistiya. Lam'akawayakalulaka, amantu wakatumbi uma l'esumba tshe wa Isariyele, dia ndjulumana la khum'ekanga Saulu wayimbi, wayano wenye, wayahumi ngomo la sese, ndu wayadji waelu w'ongenongeno. 7 Amantu wakayimbaka wayetshanya vati: Saulu akadiaki kinunu kinunu, Keli Davidi nunu dikumi dikumi. 8 Dikambu so kongenyanganya Saulu. Ku ndi akumala. Ndi akati ati: Vo wambandula Davidi la antu nunu dikumi dikumi, ku dimi paka kinunu kinunu. Ndi hayuhumba nduku engo, tshikima diulelu tu. 9 Umaka lushi lako, Saulu akendaka Davidi la su dia kolo.

10 Ku la wedi a pindji, odienge akayi uma le Unyashungu, akayahema Saulu wulu. Ku Saulu akateketaka wulu oteketateketa lu luudu. Ku Davidi akūhumela losese uku akandahumaka nshi kina. Saulu akakimela dikonga lu lunya. 11 Saulu akedia dikonga ata ati: Layumamanya Davidi la eheli. Ku Davidi akasandjo tena pendi.

12 Saulu akukaka Davidi woma, ne dia Latuyalaka aki la Davidi, ku ndi akamo uma le ndi. 13 Okone Saulu akawanganya uma lasuki la ndi, akawudji olombodi w'antu kinunu. Davidi akālobolaka ololo. 14 Ndi akaluanaka lu elimu tshe wakandatshaka, ndu Latuyalaka aki kame

# 1 SAMUELE

la ndi. 15 Lam'akenyi Saulu ati: Akambu wa Davidi nduwanaka, ndi akawukaka woma. 16 Keli asi Isariyele tshe la asi Juda wakukaka Davidi ngandji, ne dia ndi akalombolaka ololo.

17 Saulu akatela Davidi ati: Merabe, on'ami a umuntu l'enundu, one; dimi layukushandi wadi. Dikambu otoi, uyali la dihunga, oloki ata wa Latuyalaka. Ku Saulu akataka l'utema ati: Dime halangi mbâhe lunya, keli asi Filistiya kawûdiaki. 18 Ku Davidi akakaluya Saulu diui ati: Kemi na? ndu lumu lami kelo? Khumbu ka papa keli na lu Isariyele, dia dimi ndjala ukilu wa khum'ekanga? 19 Keli l'etena kakakuki Saulu mbisha Davidi on'andi Merabe wadi, ndi akawusha Adiriyele, usi Mehola, wadi.

20 Mikale akukaka Davidi ngandji efula. Wakayutela Saulu lukumu la ko, ku ndi akangenangena. 21 Saulu akati ati: Dimi layuwusha Davidi, dia ndi ndjala djunga le ndi, ku ndi ayudiakema le asi Filistiya. 22 Okone Saulu akatela Davidi etena ka hendi ati: Elo, we utsha ndjala ukilu ami. Saulu akatela ekambi andi ati: Nyusawuli la Davidi lu usheshe, nyuwuteli nyati: Khum'ekanga nkongenangenaka efula, ndu ekambi andi tshe nkukaka ngandji efula. Okone uyali ukilu andi. 23 Ekambi wa Saulu wakatutelaka Davidi aui ako. Ku Davidi akâkaluya diui ati: Undi, nyu nkanaka nyati: Dikambu dia tshitshe mbedio, dia dimi ndjala ukilu wa khum'ekanga, dimi untu leli usi wula ndu laha la lukumu? 24 Ekambi wa Saulu wakatuwutela uku akakaluya Davidi diui. 25 Ku Saulu akati ati: Nyuteli Davidi nyati: Khum'ekanga halombe nduku ekundji, paka toto lukama y'asi Filistiya tshu, dia nsomboya atunyi andi. Saulu akalungamela dia asi Filistiya ndjaka Davidi. 26 Lam'akawatela Davidi aui aso, ndi akangenangena dia ndjala ukilu wa khum'ekanga, ntundu nshi yakandulaki yatakuki. 27 Davidi akunela ndi la alimbi andi, vo wakatudiaka apami w'asi Filistiya kama hyendi. Ku Davidi akela toto yawo, akayuyisha khum'ekanga yo tshe, dia ndi ndjala ukilu andi. Ku Saulu akawusha on'andi Mikale wadi. 28 Keli lam'akenyi Saulu, ndu akandalimbitea ati: Latuyalaka eko la Davidi; ndu ati: Isariyele tshe mbûlangaka, 29 Saulu akatatamanyaka mbuka Davidi woma. Okone Saulu akayala utunyi wa Davidi tena tshe.

30 Lu nshi sho, ewandji w'asi Filistiya wakayakaka lu ta. Tena tshe diakawayakaka, Davidi akalekaka ekambi tshe wa Saulu wulu

lu ta. Okone lukumbu landi lakalemiamia otekoya.

## *Saulu Ambuyanga Ndjaka Davidi*

**19** Saulu akatela on'andi Jonatana la ekambi andi tshe dia vo ndjaka Davidi. Keli Jonatana, on'a Saulu, akukaka Davidi ngandji efula. 2 Jonatana akatela Davidi ati: Papa Saulu eko lu ntakuyangi dia nkudiaka. Okone lambukosengasenga nti: Kewo lui la pindju, kuyangi dihuli dimotshi, kutushami. 3 Dimi layoutumba, layutemala la le papa l'usui, lene ayuyuyala. Layukoteketela le papa. Naka lambena dikambu dimotshi, layukutela. 4 Jonatana akateketela Davidi ololo le Saulu, shi; akawutela ati: Khum'ekanga, tutshelaki ukambi aye Davidi kolo, ne dia ndi kunkutshela kolo, we khum'ekanga. Ndi atukutshelaka paka ololo utu. 5 Ndi akasundja lumu landi, dia ndo la usi Filistiya lakandadiaki. Ku Latuyalaka akatungela Isariyele tshe etshungwelu ka wuki. We akenyi dikambu diako, akangenangena. Ukundi alangaye ntshela Davidi kolo lam'ahandi la unungu, dia mbudiaka udiakadiaka? 6 Saulu akukela Jonatana, akatshibi ati: Uku eli Latuyalaka la lumu! Davidi hadiakema. 7 Okone Jonatana aketi Davidi, akawutela aui aso tshe. Ndi akatshu la ndi utsha le Saulu. Ku ndi akayala lasuki la ndi uku nshi kina.

8 Ta diakayala ntu. Ku Davidi akatumbi, akatolo l'asi Filistiya, akatâdiaka efula, ku vo wakûlawo. 9 Odienge uma le Latuyalaka akahema Saulu lam'akandadjashi lu luudu landi ukimedi dikonga diandi lu lunya. Davidi aki lu mpuma losese. 10 Saulu akalangi mamanya Davidi la dikonga l'eheli. Keli Davidi akasandjo uma la ntundu kandi, ku dikonga diakakama l'eheli. Davidi akamo, akalawo l'utshu.

11 Saulu akatumi antu laka Davidi dia ntulama l'utshu, la dia vo mbûdiaka la pindju. Keli wadendi Mikale akawutela ati: Naka we halawi l'utshu one, wayukudiaka lui. 12 Okone Mikale akahuluya Davidi uma lu didishi. Ku ndi akunela, akalawo. Osoku mbakandahandi. 13 Mikale akose ekishi, akakietamia lu tangi, akakitsha ekuhu ka mbudi lu weko ato, akakife ulangitshi. 14 Lam'akatumi Saulu akendji la ntosa Davidi, wadendi akawatela ati: Ndi la kandji. 15 Saulu akatumi antu dia ntenda Davidi, akawatela ati: Nyutumbelandi lu tangi kandi, ndjûdiaki. 16 Lam'akoto antu ako, watani ku ekishi kene keli lu tangi, la ekuhu

ka mbudi lu weko ato. 17 Saulu akambula Mikale ati: Ukundi akayankeshi okone, ndu kakayakimwi utunyi ami dia ndi mpanda? Mikale akūkaluya diui ati: Ndi akamvutedi ati: Unkimo ntshu, naka kema, ku dimi nkudiaka.

18 Okone Davidi akalawo, akahandi; akatukuma le Samuele la Rama. Ndi akatuwutela akambu tshe wakutshela Saulu. Ku ndi la Samuele wakatshu, wakutudjase la Nayota. 19 Wakayutela Saulu vati: Davidi eko la Nayota ka la Rama. 20 Saulu akatumi antu dia ntunda Davidi. Vo wakenyi ului wa amvutshi wakataka akambu wahatayi, la olombodi awo Samuele emadi. Nyuma ka Unyashungu kakahema akendji wa Saulu, ku ndu vo wakati akambu wahatayi. 21 Lam'akawatela Saulu dikambu so, ndi akatumi akendji akina, ku ndu vo wakututa akambu wahatayi. Saulu akatumi akendji etena ka satu, ku ndu vo wakututa akambu wahatayi pupu. 22 L'okongo diku, Saulu ndame akatshu la Rama. Ndi akatukuma l'eteko ka la Seku; akambula antu ati: Lend'eli Samuele la Davidi? Ku untu omotshi akūkaluya diui ati: Ulungi, la Nayota ka la Rama kewo. 23 Ku ndi akatshu la Nayota ka la Rama. Nyuma ka Unyashungu kakatuwahema ndu ndi. Ku lam'akandatshokaka, ndi aki lu ntati akambu wahatayi, edja ndu lam'akandakumi la Nayota ka la Rama. 24 Ndi akakulula ahondo andi, ndu ndi akataka akambu wahatayi la ntundu ka Samuele. Ndi aketama utakataka yanyi ku tshe, ndu utshu tshe. Diako mbatuwutaka vati: Ndu Saulu kaya l'ului w'amvutshi?

### *Longenyi la Davidi la Jonatana*

**20** Davidi akalawo uma la Nayota ka la Rama. Ndi akatshu le Jonatana, akatuwumbula ati: Kakona kakamatshi? Na unungu ami? Na kolo kami lu ashu wa sho, kalangandi ndjakami? 2 Jonatana akūkaluya diui ati: Aha osoku. We huvo. Papa hatutshaka nduku dikambu dia wuki kana dia tshitshe aha ntamvutedi. Ukundi ukuki papa mbishemi dikambu ne? Ndi hambishe, mete, ndi heyi mbishemidio. 3 Davidi akūkaluya diui ati: Sho mbeyaka ololo ati: Dimi lakahumo lukulu l'olo lu ashu aye. Okone ndi mbeyaka mvuta ati: Tanyutelaki Jonatana dikambu ne, ndi atukunyanga. Mete, uku eli Latuyalaka la lumu! ndu uku eli utema aye la lumu! na otoi tu mbambutshikala l'asami la nyoi. 4 Jonatana akakaluya Davidi

diui ati: Dikambu tshe dialangaye, dimi layukutsheladio. 5 Ku Davidi akawutela ati: Ulungi, lui ayuyala hyane ya ngondo, dimi layuhumba ntolle ma kame la khum'ekanga. Keli unkimo ntshu l'usui, dia ntushama edja ndu la dikolo dia lushi la satu. 6 Naka sho ayumumbula, kuwuteli wati: Davidi akanombe wulu wa ntsho l'usumba awo, la Betelehema, dia ntulambula ulambu w'eleku, ndi la khumbu kandi kame. 7 Naka ndi ayetawo ati: Kawo, ku ukambi aye huyalaka la dikambu dia mbuka woma. Keli naka ndi ayumala, keyi wati: Ndi akasanguya dia ntshelami kolo. 8 Okone umbuki ukambi aye ketshi, ne dia we akakote la mi lusalu la ntundu ka Latuyalaka. Naka kolo keko le mi, undjaki weme. Dikambu kuna dialangaye ntundjami la ntundu ka sho? 9 Jonatana akūkaluya diui ati: Kanyi sho yamo le ye. Naka dimi layeya nti: Papa ambusanguya nkutshela kolo ku dimi hakutela uka? 10 Ku Davidi akawumbula ati: Ayūyumvutela, naka sho ayukukaluya aui wa ngala? 11 Jonatana akawutela ati: Yeti tutshu l'usui. Ku vo ahendi wakatshu utsha l'usui.

12 Jonatana akatela Davidi ati: Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, keli omenyi. Lam'ayumuhimba papa l'ushidi one lui kana la hyendi, dimi hakutumela dikendji dia nkulimbishiya dikambu ne uka? 13 Keli naka papa ayulanga nkutshela kolo, Latuyalaka antsheli, dimi Jonatana, dikambu so ndu dikina ladiku, naka dimi hakulimbishiya dikambu so ndu hakukimwi la ki. Latuyalaka kayalaki la ye uku akindi la papa. 14 Naka dimi leki la lumu, komenyaki ngandji ka Latuyalaka diaha dimi mvo. 15 Ku naka dimi lambuvo, tunyaki ngandji kaye uma le wa lu luudu lami, kuyanga Latuyalaka ambushila minya atunyi tshe wa Davidi uma la kete. 16 Okone Jonatana akadji la luudu la Davidi sheki, ata ati: Latuyalaka asomboya atunyi wa Davidi. 17 Jonatana akatshibia Davidi ntu, ne dia ngandji kandi le ndi. Ndi akawukaka ngandji uku akandayaukaka.

18 Jonatana akawutela ati: Lui, ayuyala hyane ya ngondo. Wayukuhumba, ne dia edie kaye kayuyala hwe. 19 Lushi la satu, wayukuhumba wulu, kutshu edja ndu lu dihili diakayashami lam'akayala dikambu, kututshikali leko, la wedi w'ului w'ave. 20 Dimi layuka pitu shatu l'umamu w'ului ako w'ave, uku lōnonga. 21 Ku layutuma olongo a pami, layuwutela nti: Tshoka totongone pitu. Naka layuwutela nti: Enda, pitu yeko uya lindu, uyitongone; laso ku

we ndja, ne dia uku eli Latuyalaka la lumu! nduku dikambu diayuya le ye. 22 Keli naka layutela olongo a pami nti: Enda, pitu yeko la wedi aye, ku we munela, ne dia Latuyalaka ambukunya. 23 Enda, Latuyalaka eli omenyi wa pundju lu dikambu ne, diambutusawula shu ahendi.

24 Davidi akatushama l'usui. Lam'akawale ngondo, khum'ekanga akadjase dia nde dambu. 25 Khum'ekanga akadjashi lu edie kandi kekami l'eheli, uku akandadjaseka. Ku Jonatana akadjashi elanedi la ndi. Abinere akadjashi lasuki la Saulu, keli dihuli dia Davidi diakatshikala hwe.

26 Ku Saulu kumvuta nduku diui lushi lako. Ndi akakani ati: Dikambu dimotshi diambuyala le ndi, undu ndi kema pudipudi. 27 Ndu la wedi a pindju, lu lushi la hendi la hyane ya ngondo, dihuli dia Davidi diaki hwe. Ku Saulu akambula on'andi Jonatana ati: Dikambu kuna diaki on'a Jese kundja lu ma ndu lui ndu elo? 28 Ku Jonatana akukuluya diui ati: Davidi akanombe wulu wa ntsho la Betelehemema. 29 Ndi akansengasenga ati: Unkimo, ntshu, ne dia khumbu kasu wutsha nambula ulambu l'usumba. Ndu onalingu akamvutela dia dimi ntsho leko. Naka lakahumo lukulu l'olo lu ashu aye, unkimo, ntshu esadi dia ntenana la analingu. Diako mbahandayi lu mesa wa khum'ekanga.

30 Ku Saulu akuki Jonatana kele, akotenge ati: We on'a umuntu la kolo l'uhendudi, we nkanaka wati: Dimi haleyi nti: We akasonola on'a Jese ongenyi? Undi, dikambu ne hadiuyuyala sonyi le ye ndu le nyo? 31 Lam'eki on'a Jese one la lumu la kete, we hayalaki la ki, we la diulelu diaeye. Kakiane utumi untu dia ntuwosa; dieli la ndi dia mvo. 32 Jonatana akambula shi ati: Dikambu kuna diahumbandi mvo? Kakandatshi na? 33 Saulu akawuki dikonga, dia mbûdiaka. Jonatana akalimbitela ati: Papa akasanguya dia ndjaka Davidi. 34 Jonatana akunela uma la mesa la kele ka wulu. Ndi konde ma lushi la hendi lako la hyane ya ngondo. Ndi akanyangi lu dikambu dia Davidi, ne dia shi akotenge.

35 La wedi a pindu, Jonatana akatshu l'usui, lu dihuli diakandalakana la Davidi. Ku dikenda dia pami dimotshi akatshu la ndi. 36 Ndi akatela dikenda diako ati: Ulawo, ototongone pitu yayangami mbuka. Lam'akatalawoka dikenda, Jonatana akuki luhitu, ku lo lakûlekana. 37 Lam'akakumi dikenda lu dihuli diaki luhitu lakuki Jonatana,

Jonatana akahangohango l'okongo andi ati: We henyi luhitu leki etali la ntundu kaye? 38 Jonatana akahangohango l'okongo a dikenda ntu ati: Usamanya, ulawo, temalaki! Ku dikenda akatotongona pitu, akayi la yo le khumendi. 39 Keli dikenda kumbeya dikambu diako, paka Jonatana la Davidi atu mbakeyaka. 40 Jonatana akasha dikenda dihumo diandi, akawutela ati: Tshoka, uditole l'usumba. 41 Lam'akatshu dikenda, Davidi akunela uma lu dihuli diakindi, lu leke la diku dia kushi. Ndi akayakosha ekhukhumadi la kete, akûkhusamela tena satu. Ku vo wakakhumbatanela, wakaleli kame vo ahendi, djekaleka ku Davidi. 42 Ku Jonatana akatela Davidi ati: Utshu la ki. Kakiane tambushila ndakana lu lukumbu la Latuyalaka shati: Latuyalaka ayali l'asasu shu ahendi, ndu ayali l'asa tukanula tami la tukanula taye pundju. Davidi akunela, akatshu. Ku Jonatana akakalula l'usumba.

## Davidi Ambulawo Saulu

**21** Davidi akatshu le olombedi Ahimeleke la Nobo. Ahimeleke akayalawoka la woma la ndjuhana la Davidi. Ndi akawumbula ati: Dikambu kuna diayayi weme, ku nduku untu layayi la ye? 2 Davidi akûkaluya diui ati: Khum'ekanga akambisha okende, akamvutela ati: Tutelaki untu dia okende one wambumukusha ndu dia aui ane wamumukutela. Dimi lakashili ndakana la elongo w'apami lu dihuli la dihuli. 3 Kakona keli laye kakiane? Umbisha ekama etanu wa ma, kana engo kekina keli la ye. 4 Ku olombedi akûkaluya diui ati: Nduku ma dikina, tshikima ma di'ekila mbeli lane. Dio nkukaka tshikima le apami waki kumbeyana l'amantu. 5 Davidi akûkaluya diui ati: Mete, aya nshi shatu lam'akamunela, shu tateyana l'amantu. Naka elongo w'apami ndjakidiaka lu kendo y'anyanya, keti lokendo lone? 6 Okone olombedi akawusha ma di'ekila, ne dia nduku ma dikina diakiko, tshikima ma dia Eyalelu, diakawanya uma la ntundu ka Latuyalaka, dia nkitsha dikina di'uyuyu lu dihuli diakidio.

7 Pami kemotshi l'atei w'ekambi wa Saulu aki leko lushi lako. Wakûshimbi dia ndi nkunga la ntundu ka Latuyalaka. Lukumbu la pami kako laki Doenge, usi Edome, olombodi w'elami wa dungalunga wa Saulu.

8 Davidi akambula Ahimeleke ati: We kema la dikonga kana yombo? Dimi kumbela yombo yami kana dihumo diami, ne dia



ulimu one wa khum'ekanga mpumbamaka ntshama esadi. 9 Olombedi akūkaluya diui ati: Yombo yaki Ngoliyate, usi Filistiya, lakayadiaki l'ukidi wa Ela tshu mbeko. Yo ku yombami dihondo ledia ukutu wa nemo. Naka we nangaka, uyiose, ne dia nduku kina yeko lane. Ku Davidi akawutela ati: Nduku kina yeli uku yo, umbishayo.

10 Davidi akunela, akalawo etali lushi lako ne dia woma wa Saulu. Ndi akatukuma le Akishi, khum'ekanga ka Ngata. 11 Ku ekambi wa Akishi wakawutela vati: Aha Davidi uku, khum'ekanga ka wudja? Aha ndi kakawatimbaka watano wenye vati: Saulu akadiaki kinunu kinunu, Keli Davidi nunu dikumi dikumi? 12 Davidi akumbi aui aso tshe l'utema andi, akuki Akishi, khum'ekanga ka Ngata, woma. 13 Ndi akakadimula ditshele la ntundu kawo, akadimbiya dadi l'atei awo. Akafundaka ufundafunda lu kuki, akatakediana losoyi lu loledu. 14 Ku Akishi akatela ekambi andi ati: Nyu menaka nyati: Pami kene kema la yimba, okoko wana wambunymbelandi? 15 Undi, akanga wa aladi, mbahumbami, mbakanyambelandi, dia ndi ndjomenya akambu andi wa dadi? Ndi mbeyaka mboto lu luudu lami uka?

**22** Okone Davidi akunela uma leko, akalawo utsha lu wuku wa Adulama. Lam'akuki anangu la wa lu luudu la shi tshe dikambu so, vo wakatshu utsha le ndi. 2 Untu tshe laki la pa, untu tshe laki la abasa, la untu tshe laki la lunyangu, wakamote la le ndi. Ndi akayala olombodi awo. Antu waki la le ndi, waki uku apami kama nyei.

3 Davidi akamo uma leko, akatshu la Mizipa lu kete ya Moaba. Ndi akatosengasenga khum'ekanga ka Moaba ati: Etawo papa la nyomi ndjudjase kame la nyu, edja ndu lam'ayumeya kene kayuntshela Unyashungu. 4 Ndi akayi la wo la ntundu ka khum'ekanga ka Moaba. Ku vo wakadjase la ndi etena tshe kaki Davidi lu dihuli di'eshamelu. 5 Ku umvutshi Ngada akatela Davidi ati: Tutshikalaki lu dihuli ne di'eshamelu. Uneli, utshu utsha lu kete ya Juda. Ku Davidi akunela, akatoto l'ukunda wa Herete.

### *Saulu Ambudiaka Elombedi wa la Nobo*

6 Saulu akuki lukumu ati: Wambushula Davidi la antu andi. Etena kako Saulu akadjashi la tshina di'uvungu la Ngibeya lu dihuli dia ladiku ukimedi dikonga

diandi lu lunya. Ekambi andi wakemala lasuki la ndi. 7 Saulu akatela ekambi andi wakemadi lasuki la ndi ati: Nyulungi nyu asi Bendjamina. Undi, on'a Jese one ayunyusha nyu tshe dikambodi dia mbu ya nde, ndu dikambo dia vinyo? Ndi ayunyudja elombodi w'antu kinunu kinunu ndu elombodi w'antu lukama lukama? 8 Naka aha osoku, ukundi ambunymbidjela sheki? Nduku untu animbitshiya sheki yadja on'ami la on'a Jese. Nduku otoi l'atei anyu anyanga lu dikambu diani. Nduku untu animbitshiya uku ambuntombosha on'ami ukambi ami, dia ndi nkitshiyami lal, uku ambundutsha elo. 9 Ku Doenge, usi Edome, lakemadi la ekambi wa Saulu, akūkaluya diui ati: Dimi lakenyi on'a Jese ayayi la Nobo le Ahimeleke, on'a Ahitube. 10 Ahimeleke akawumbwela le Latuyalaka, akawusha pamba ya lokendo ndu yombo yaki Ngoliyate, usi Filistiya.

11 Khum'ekanga akatumi antu dia nteta olombedi Ahimeleke, on'a Ahitube, la wa lu luudu la shi tshe, elombedi waki la Nobo. Vo tshe wakayi le khum'ekanga. 12 Saulu akawutela ati: Uhukami, we on'a Ahitube! Ku ndi akūkaluya diui ati: Dimi oso uka, khumemi! 13 Saulu akawumbula ati: Okoko wana wakanyambidjela sheki we la on'a Jese? Dikambu kuna diakayawusha pamba ya lokendo ndu yombo, ndu diakayawumbwela le Unyashungu, dia ndi ntombokwelami la nkitshiyami lal, uku ambundutsha elo? 14 Ku Ahimeleke akūkaluya diui ati: L'atei w'ekambi aye tshe, akona edimi la ukilu aye Davidi lu kolamelu, lu mamema elembe aye la lu nemiana lu luudu laye? 15 Undi, paka elo kambumututela mbumbwela Unyashungu? Aha osoku, khum'ekanga tombotshiyaki dimi ukambi aye kana wa lu luudu la papa lu dikambu ne. Dimi haleyi dikambu ne nduku yema. 16 Khum'ekanga akawutela ati: Ahimeleke, mete, we ayuvo we la wa luudu la sho tshe. 17 Khum'ekanga akatela ekambi andi wadja luwangu, wakemadi lasuki la ndi ati: Nyukadimo, nyudiaki elombedi wa Latuyalaka, ne dia vo wutukanaka la Davidi. Vo wakeyi mete vati: Ndawo mbatandalawo, keli vo kumvutelami. Keli ekambi wa khum'ekanga kumbetawo nsimbula anyaso dia ndjaka elombedi wa Latuyalaka. 18 Khum'ekanga akatela Doenge ati: Ukadimo, udiaki elombedi. Doenge, usi Edome, akakadimo, akadiaki elombedi. Ndi akadiaki antu akumi enanei la atanu wakatotaka ekutu wa nemo wa linene. 19 Ndi akalo la Nobo, usumba w'elombedi; akadiaki

# 1 SAMUELE

apami, amantu, ana la ana wa ashashi, ndu ngombe, punda la ekoko la yombo.

20 Keli Abiyatara, ona omotshi a Ahimeleke, on'a Ahitube, akahandi; akalawo utsha le Davidi. 21 Abiyatara akatuwutela ati: Saulu akadiaki elombedi wa Latuyalaka. 22 Davidi akakaluya Abiyatara diui ati: Lushi luku lakemadi Doenge, usi Edome, dimi lakeyi nti: Mete, ndi ayututela Saulu. Okone wa lu luudu la sho tshe wambuvo dikambu diami. 23 Utshikali la mi, tukaki woma, ne dia one layanga ndjakami ayuyanga nkudiaka ndu we. Lam'eye lasuki la mi, mbayuyulamema ololo.

## *Davidi l'Usui wa Shenga*

**23** Wakayutela Davidi vati: Uki, asi Filistiya wamboloshia asi Keila, wambosa diango uma l'ahuli w'esuswelu. 2 Ku Davidi akambula Latuyalaka ati: Kawo dimi ntsho la ntolembia asi Filistiya aso? Ku Latuyalaka akakaluya diui ati: Tshoka, otolembia asi Filistiya, utushimbeli Keila. 3 Alimbi wa Davidi wakawutela vati: Shu teko la woma lindu, la Juda. Undi, woma hawuleka lam'ayututsho la Keila dia ntolosha asi Filistiya? 4 Davidi akambula Latuyalaka ntu, ku Latuyalaka akakaluya diui ati: Uneli, uhulo utsha la Keila. Dimi layukimo asi Filistiya lu anya aye. 5 Davidi la alimbi andi wakatshu la Keila, wakatoloshia asi Filistiya, wakadiaki efula; wakatuya la ngombe yawo. Osoku mbakashimbela Davidi ekambi wa Keila.

6 Lam'akalawo Abiyatara, on'a Ahimeleke, utsha la Keila le Davidi, ndi akayayakaka ayakimedi ukutu wa nemo lu lunya landi. 7 Wakatutela Saulu vati: Davidi ambukuma la Keila. Ku Saulu akati ati: Unyashungu ambukimo lu anya ami, ne dia ndi ambuyadiha l'usumba weli la kuki la tukungiti. 8 Saulu akasanganya alimbi andi tshe, dia vo mpulo la Keila la ntudinga Davidi la alimbi andi. 9 Davidi akeyi dikambu dia kolo diakasanganya Saulu mbutshela. Ndi akatela olombedi Abiyatara ati: Ela ukutu wa nemo. 10 Ku Davidi akati ati: We Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, dimi ukambi aye lambuka lukumu ati: Saulu uyanga ndja la Keila, dia ndjulanya usumba lu dikambu diami. 11 Undi, asi Keila wayunkimo lu anya andi? Saulu ayuya mete, uku akamuki? Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele li, lambukosengasenga nti: Umvuteli, dimi ukambi aye. Ku Latuyalaka akawutela ati: Ndi ayuya. 12 Ku Davidi

akawumbula ntu ati: Undi, asi Keila wayutukimo, dimi la alimbi ami, lu anya wa Saulu? Ku Latuyalaka akakaluya diui ati: Vo wayukukimo. 13 Davidi la alimbi andi waki uku apami kama shamalu. Vo wakunela, wakatumbi uma la Keila, wakatshu lene akaweze ntsho. Wakatutela Saulu vati: Davidi ambulawo uma la Keila, okone ndi kuntsho leko. 14 Ku Davidi akatadjaseka l'usui wa shenga, lu ahuli a wulu, akatshikala lu leke l'akuna wa l'usui a Shenga ya Zifu. Saulu akatuyangaka la lushi la lushi, keli Unyashungu kumbukimo lu anya andi.

15 Davidi aki la woma, ne dia Saulu akatuyangaka dia mbudiaka. Etena kako, Davidi aki la Horeshe, l'usui a Shenga ya Zifu. 16 Jonatana, on'a Saulu, akunela, akatshu le Davidi la Horeshe. Ndi akatukikitsha l'ekamelu kandi le Unyashungu. 17 Ndi akawutela ati: Tukaki woma, ne dia lunya la papa Saulu halukuma le ye. Mete, we ayuyala khum'ekanga ka Isariyele, ku dimi layuyala lu dihuli dia hendi. Ndu papa Saulu mbeyaka dikambu ne ololo. 18 Okone vo ahendi wakalakana la ntundu ka Latuyalaka. Davidi akatshikala la Horeshe, ku Jonatana akakalula lakandi.

19 Ku asi Zifu wakayi le Saulu la Ngibeya, wakayuwutela vati: Tuku Davidi one ushami l'atei asi, lu ahuli a wulu wa la Horeshe, lu dikuna dia Hakila, dieli lu leke la diku dia kushi dia Jeshimona? 20 Khum'ekanga li, uyi kakiane dia nshidiya lulangu leli l'utema aye. Ku tayukimo lu anya aye, we khum'ekanga. 21 Saulu akakaluya diui ati: Latuyalaka anyotshokole, ne dia nyu nyambumbuka ketshi. 22 Lambunyosengasenga nti: Nyutshu, nyumutenda dia mbeya la mbishula dihuli diendi la untu lakatuwena leko. Ne dia vo mvutelakami vati: Ndi kanga kyeso efula. 23 Okone nyutushishimi, nyutulimbiteli ahuli tshe watundushamaka, kanyuyumvuteli diui dia shikaa, ku dimi layutsho la nyu. Okone naka ndi eko lu kete nye, dimi layuyanga l'atei w'antu nunu di'asi Juda. 24 Okone vo wakunela, wakatatela ntsho utsha la Zifu, la ntundu ka Saulu.

Davidi la alimbi andi waki l'usui wa shenga wa Maona lu Araba, lu leke la diku dia kushi la Jeshimona. 25 Saulu la alimbi andi wakatshu la ntuyanga. Wakatutela Davidi lukumu lako, ku ndi akahulo uya lu dive dia wuki dieli l'usui wa shenga wa Maona. Lam'akuki Saulu dikambu so, ndi akayelana la Davidi pulu ndu l'usui wa shenga wa Moana. 26 Saulu akayakendakendaka lu

wedi omotshi w'ukungu, ku Davidi la antu andi lu wedi ukina w'ukungu. Ku Davidi akakhunguso dia ndawo Saulu. Ku laso Saulu la alimbi andi wakadingi Davidi la alimbi andi dia vo mbanda. 27 Keli dikendji diakayi dia ndjutela Saulu ati: Usamanya, uyi esadi, ne dia asi Filistiya wambulanya kete. 28 Saulu akakimo ndjelana la Davidi, akakalula dia ntolo la asi Filistiya. Diako mbakawole dihuli diako vati: Dive di'Ehandelu. 29 Davidi akunela uma leko, akatujase lu ahuli a wulu wa la Ene-Ngedi

### *Davidi Ambutshika Saulu la Lumu la Ene-Ngedi*

**24** Lam'akakalula Saulu uma lene akandatayelanaka l'asi Filistiya, wakayuwutela vati: Davidi eko l'usui wa shenga wa Ene-Ngedi. 2 Ku Saulu akasonola apami nunu satu, alimbi wa wulu uma l'atei wa Isariyele tshe. Ndi akatshu la ntuyanga Davidi la alimbi andi l'atei w'ave watuyalaka peli. 3 Ndi akakumi la kumbu y'ekoko yaki l'umamu a mbuka, wuku waki laawo. Saulu akoto loko la ntumuya yema. Etena kako, Davidi la alimbi andi wakadjashi la kuma ka wuku ako. 4 Alimbi wa Davidi wakawutela vati: Lushi lone, mbeli lushi la kakutela Latuyalaka ati: Enda, layukimo utunyi aye lu anya aye, dia we mbutshela uku alangaye. Ku Davidi akunela, akatata yetshi y'ukutu wa Saulu okoke. 5 L'okongo diku Davidi akanyangi efula, ne dia ndi akati yetshi y'ukutu wa Saulu. 6 Ku ndi akatela alimbi andi ati: Latuyalaka anshimbi diaha dimi ntshela khumemi lakandakiti iso dikambu dia wuhu one, ne dia ndi eli ukutami w'iso wa Latuyalaka. 7 Uma l'au aso mbakeme Davidi alimbi andi, mbakandashimbi diaha vo mumamela Saulu. Ku Saulu aketo, akatumbi uma lu wuku, akakimela mbuka.

8 L'okongo diku, ndu Davidi akatumbi uma lu wuku, wakahangohango l'okongo wa Saulu ati: Khumemi, khum'ekanga li! Lam'akewo Saulu, Davidi akakolama, akukhusamela. 9 Ndi akambula Saulu ati: Dikambu kuna diatuyulungaka aui w'antu watutaka vati: Davidi nangaka nkutshela kolo? 10 Kakiane weme ambena l'ashu aye wati: Latuyalaka akakukimwi lu anya ami lu wuku one. Antu amotshi wakamvutedi dia dimi nkudiaka. Keli dimi lakakuhandjisha, lakatshi nti: Dimi halahe khumemi lunya, ne dia ndi eli ukutami w'iso wa Latuyalaka. 11 Papa li, enda yetshi y'ukutu aye nye lu lunya lami. Dimi lakayatshi uma l'ukutu

aye, keli dimi hakudiaki. Okone eyi, ndu ulimbiteli wati: Le mi kema kolo kuyanga fyungi. Dimi kunkutshela kolo, keli we katankitshiya lalu dia ndjakami. 12 Latuyalaka utu kayutusambula shu ahendi. Ndi kayukosomboya lu dikambu diami. Keli dimi halukahe lunya. 13 Uku atuwutaka lu yukedi y'edjedja vati: Uma le antu wa kolo, katutumbaka kolo, keli dimi hakaheki lunya. 14 Uya le na ayayi khum'ekanga ka Isariyele? Akona atandayeli? ndu wa fo? tshambi? 15 Latuyalaka ayali usambudi, atusambuli. Ndi endi, anteketele, antshunguli uma lu lunya laye.

16 Okone lam'akashidiya Davidi myutela Saulu aui aso, Saulu akawumbula ati: Aha diui diaye we on'ami Davidi so? Ku Saulu akatundo la delu, akaleli. 17 Ndi akatela Davidi ati: We ndekami ololo ne dia we akantschedi ololo lam'akamakutshela kolo. 18 Elo, we ambomenya uku akayantschedi ololo lam'akankimwi Latuyalaka lu anya aye, ku we handjaki. 19 Lam'ayunda untu utunyi andi, undi, ndi ayukimo dia ndi ntsho la ki? Latuyalaka akutsheli ololo lu dikambu diambuyontshela elo. 20 Ulungi, dimi mbeyaka nti: We ayuyala khum'ekanga. Lu lunya laye kayushikikala diulelu dia Isariyele. 21 Kakiane, untshibeli le Latuyalaka diaha we nshila tukanula tami ushiki, la diaha nshisha lukumbu lami uma lu luudu la papa. 22 Davidi akatshibela Saulu. Saulu akatshu lakandi, ku Davidi la alimbi andi wakatshu dia ntushama lu dihuli dia wulu.

### *Davidi la Abingayili*

**25** Samuele akavu. Asi Isariyele tshe wakasangana kame, wakuleli, wakukhunde lu luudu landi la Rama.

Ku Davidi akunela, akatshu utsha l'usui wa shenga wa Parana. 2 Usi Maona omotshi akiko, lakatutshaka ulimu la Karamele. Ndi aki kanga ongoni efula. Ndi aki la ekoko nunu satu, la mbudi kinunu. Ndi akahimbulaka ekoko andi diosa la Karamele. 3 Lukumbu la untu ako laki Nabala, lukumbu la wadendi Abingayili. Umuntu ako aki la yimba efula ndu dimena diahangone. Keli pami kako aki engeno ndu aki la ditshelu dia kolo. Ndi aki uma lu diuhu dia Kaleba. 4 Davidi akuki lukumu l'usui wa shenga ati: Nabala eko lu mpimbula ekoko andi diosa. 5 Davidi akatumi elongo w'apami dikumi, akawatela ati: Nyutsho la Karamele le Nabala, nyutumemwelendi. 6 Kanyutuwuteli nyati: Ki kayali le ye, ndu

# 1 SAMUELE

le wa lu luudu laye, ndu le kene tshe keli la ye. 7 Kakiane, dimi lambuka lukumu ati: We la ahimbudi wa diosa. Alami aye w'ekoko waki kame la su. Shu kumbatshela kolo lam'akiwo la Karamela. Nduku engo kakashisho uma l'atei a diango diawo. 8 Umbuli ekambi aye w'apami, ku vo wayukutela osoku. Okone etawo elongo ene w'apami mpumo lukulu l'olo lu ashu aye, ne dia shu tambukuma lu lushi l'ongenongeno. Dimi lambukosengasenga nti: Utukimanyia, dimi on'aye Davidi la ekambi aye, la diango diukimeye.

9 Lam'akakumi elongo w'apami w'uma le Davidi le Nabala, vo wakawutela aui aso tshe lu lukumbu la Davidi, ku vo wakalembobala. 10 Nabala akakaluya ekambi wa Davidi diui ati: Akona eli Davidi? Akona eli on'a Jese? Nshi nye, ekambi efula wumo uma le akhumewo. 11 Ku dimi layosa ma diami, ashi ami, la unatshi wa nyama wakamadialeki ahimbudi ami wa diosa, ku dimi layudisha antu wahameyi uma lene uyewo? 12 Ku antu w'uma le Davidi wakakimela mbuka, wakakalula. Lam'akawakumi, wakatutela Davidi aui ako tshe. 13 Okone Davidi akatela alimbi andi ati: Nyu tshe untu l'untu asome yombo yandi lu lukindi. Ku vo tshe untu l'untu akasome yombo yandi lu lukindi. Ndu Davidi akasome yombo yandi lu lukindi. Lasuki l'apami kama nyei wakatshu kame la ndi. Ku apami kama hyendi wakatshikala dia nama diango diawo.

14 Ukambi omotshi wa Nabala akatshu, akatutela Abingayili wadi a Nabala, ati: Uki, Davidi akatumi akendji l'usui wa shenga dia ndjemula uwandji asu, ku ndi akayâhangwela. 15 Keli antu aso wakatutshela ololo. Vo kuntotenga ndu kuntohotola nduku engo tena tshe diakisu kame la wo lam'akisu lu dikambo. 16 Tena tshe diakisu kame la wo lam'akataleshaka ekoko, vo waki uku eheli kasu k'usumba ndu l'utshu ndu la yanyi. 17 Okone kakiane, eyi ndu ukani yimba lu dikambu diyangaye ntsha. Eshishwelu ka uwandji asu la wa lu luudu landi tshe ambusanguyama: ne dia ndi eko untu a kolo, lahlangi untu kawutela diui.

18 Abingayili akose ekama wa ma kama hyendi esadi, ehundi ehendi wa wanu, funda tshanu ya nyama k'okoko y'ekato, sendji tanu di'ahoho wa lufumba, elui lukama w'elua wa vinyo yambuma, ndu ekati kama hyendi wa fingi yambuma. Ndi akayahe ladiku dia punda, 19 akatela ekambi andi ati: Nyeti la

ntundu kami, dimi nyediya. Ndi kumvutela umendi Nabala nduku diui. 20 Ndi akahema lu punda kandi, akahulo l'ukungu, lu mbuka ka yomo; enyi ku Davidi one ayahulo ndi la alimbi andi la ntundu kandi, uku antu wayayi dia ndjuhumana la ndi. 21 Davidi akati ati: Mete, anyanya mbakimi lu nshimbela diango dia pami kene l'usui wa shenga, la kombosa nduku engo l'atei a diango tshe dieli la ndi. Ndi ambunkaluya kolo lu ololo. 22 Unyashungu antsheli, dimi ukambi andi Davidi, la ngala tshe, naka dimi layutshika diango tshe dia Nabala la lumu edja ndu la pindju.

23 Lam'akatatela mena Abingayili Davidi, ndi akahulo esadi uma lu punda, akako ekhukhumadi la ntundu ka Davidi, akukhusamela. 24 Ku ndi akukidimwela l'ekulu; akawutela ati: Khumemi, unungu wayali le mi! Umbetawo, dimi ukambi aye, nkuteli, ulungi aui w'ukambi aye a umuntu. 25 Khumemi, tudjaki ashu aye le Nabala, pami keku ka kolo. Uku eli lukumbu landi, mbendi; Nabala (kitshimudi ati: Kanga dadi) keli lukumbu landi, dadi mbatundundjoka. We, khumemi, dimi ukambi aye a umuntu komena antu wakayatumi. 26 Kakiane we khumemi, uku eli Latuyalaka la lumu! ndu uku weye la lumu! Latuyalaka ndame kakakushimbi dia we nyanganya dikila, ndu kakakukimela lu lunya. We khumemi, atunyi aye watuyangaka nkutshela kolo, wayali uku Nabala! 27 Khumemi etawo nungula ushasha one wambukela ukambi aye a umuntu, dia vo nkahanyema le alimbi aye wayayi kame la ye. 28 Lambukosengasenga nti: Unyimanyia, dimi ukambi aye a umuntu, munga kami, ne dia Latuyalaka ayukushikike lu luudu laye, we khumemi. Unyimanyia, we khumemi, ne dia we katoloka ata wa Latuyalaka, la kolo hutanema le ye pindju. 29 Naka untu omotshi ayunela dia ndjelana la ye, ndu ayulanga nkudiaka, lumu laye, we khumemi, layuyala l'ului a wane wasena, lasuki la Latuyalaka, Unyashungu aye. Ku ndi ayuka etema w'atunyi aye ave la yuka ave. 30 Lam'ayukutshela Latuyalaka akambu w'ololo wakandakulaki, we khumemi, ndu lam'ayundukudja uwandji wa Isariyele, 31 we huyala la tshumu kana lunyangu l'utema, wati: we akatshulula dikila utshululatshulula ndu akayasombweya weme. Okone we khumemi, lam'ayukutshela Latuyalaka akambu w'ololo, kumbuho, dimi ukambi aye a umuntu.

32 Davidi akakaluya Abingayili

diui ati: Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, lakakutumi elo dia ndjuhumana la mi atumbwami! 33 Kanyi yaye y'ololo yatshokwami, ndu we lambunshimba elo dia nyanganya dikila ndu dia ndjasombwela la lunya lami, otshokwami! 34 Keli Latuyalaka, Unyashungu wa Isariyele, lambunshimba dia dimi nkutshela kolo, eko la lumu. Utunduyala we hasamanyisha dia ndjuhumana la mi, tshiki nduku engo ka Nabala kututshikala umaka kakiane edja ndu la pindju. 35 Ku Davidi akalungula ushasha wakawela Abingayili, ku ndi akawutela ati: Tshoka la ki utsha lakaye. Enda, dimi lakakukedi, lakakulungudi ololo.

36 Abingayili akakalula le Nabala. Atani ku ndi akatshi dambu lu luudu landi, uku dambu dia khum'ekanga. Ndi aki la ongenonogeno l'utema andi, akadjo wanu efula. Abingayili kumbutela nduku diui, edja ndu la pindju. 37 Keli la pindju, lam'akukimo wanu, wadendi akisanya akambu wakatshama. Diui dia Nabala diakakomama esukhu ka wulu, ku ndi akaneno diui. 38 L'okongo a nshi dikumi, Latuyalaka akakomola Nabala, ku ndi akavu.

39 Davidi akuki lukumu ati: Nabala ambuvo. Ku ndi akati ati: Latuyalaka, lakanteketela lu lotengo lakatenge Nabala ndu lakashimbi ukambi andi dia ntsha kolo, atumbwami! Latuyalaka ambukaluya Nabala kolo kandi. Davidi akatumi akendji le Abingayili dia ndi ndjala wadendi. 40 Ekambi wa Davidi wakakumi la Karamele laka Abingayili, wakatuwutela okone vati: Davidi kututumi le ye, dia ndjukosa, dia we ndjala wadendi. 41 Ndi akunela, akâkhususamela, akati ati: Enda, dimi ukambi aye a umuntu layuyala fumbi ma mbotshaka ekulu wa ekambi wa khumemi. 42 Ku Abingayili akunela esadi, akahema lu punda kemotshi, esekaseka w'amantu etanu wakûtshindela. Ku ndi akatshu la akendji wa Davidi, akatuyala wadendi.

43 Davidi akose ndu Ahinoama, usi Jezerere, ku vo ahendi wakayala wadiendi. 44 Laso ku Saulu akakimo on'andi Mikale, wadi a Davidi, le Palati, On'a Laishi, usi Ngalisa.

### *Davidi Ambutshika Saulu la Lumu la Zifu*

**26** Asi Zifu wakatshu la Ngibeya le Saulu, wakatuwutela vati: Tuku Davidi one ushami lu dikuna dia Hakila, dieli lu leke l'ehutwelu la Jeshimona?

2 Saulu akunela, akatshu utsha l'usui wa shenga ya Zifu, kame la apami nunu satu wakandasonola uma l'atei wa Isariyele, dia ntuyanga Davidi l'usui wa shenga ya Zifu. 3 Ndi akatuhanga lu dikuna dia Hakila, dieli l'umamu wa mbuka, lu leke l'ehutwelu la Jeshimona. Keli Davidi akatshikala l'usui wa shenga. Lam'akanduki lukumu ati: Saulu lu ndjuyeli l'usui wa shenga, 4 ndi akatumi atopi. Ku vo wakayuwutela vati: Mete, Saulu akakumi. 5 Okone Davidi akunela, akatshu lu dihuli diakahangi Saulu. Ndi akenyi dihuli diaketami Saulu, ndi la Abinere, on'a Nere, olombodi w'ului andi w'alimbi. Saulu aketama l'atei a pangu. Ku antu wakahangi l'utshimba andi.

6 Davidi akambula Ahimeleke, usi Hiti, la Abishai, on'a Zeruya, onangu Joaba, ati: Akona alanga ntsho la mi lu pangu, len'eli Saulu? Ku Abishai akûkaluya diui ati: Dimi layutsho la ye. 7 Davidi la Abishai wakunela l'utshu utsha le antu ako. Watani ku Saulu etami djo l'atei a pangu, la dikonga diandi diukami lu kete, lasuki la weko andi. Abinere la alimbi andi waketami l'utshimba andi wakûdingi. 8 Abishai akatela Davidi ati: Unyashungu ambukimo utunyi aye lu anya aye elo. Okone lambukosengasenga nti: Unkimo mbuhiki dikonga, mbuhikidio ekinda etena otoi pulu ndu lu kete, aha musehuya ntu. 9 Keli Davidi akatela Abishai ati: Tûdiakaki. Akona ukuki mbahe ukitami w'iso wa Latuyalaka lunya wahahe, ku ndi hayala la unungu? 10 Davidi akati ati: Uku eli Latuyalaka la lumu! Latuyalaka ndame kûdiaki, lushi landi layukuka, ku ndi mvo. Kana ndi mbeyaka ntsho lu ta, ku ndi ayutuvo leko. 11 Latuyalaka anshimbi diaha dimi mbahe ukitami andi w'iso lunya. Ose paka dikonga dieli lasuki la weko andi, kame la utika w'ashi, tutshu la dio. 12 Okone Davidi akose dikonga la utika w'ashi waki lasuki la weko wa Saulu, ku vo wakatshu. Nduku untu akawaenyi kuyanga mbeya dikambu diako; ndu nduku untu akemo, ne dia Latuyalaka akalâdia djo ya wulu.

13 Davidi aketi lu wedi ukina, akatemala etali l'ote w'ukungu, tshalula ya wulu uma lu pangu. 14 Ku ndi akatumela antu la Abinere, on'a Nere, aui ati: Abinere, we hati nduku diui? Abinere akûkaluya diui ati: We na, adja khum'ekanga lundju? 15 Davidi akambula Abinere ati: Aha pami ka dihanga keye? Akona eli uku we lu Isariyele? Okoko wana wakiye kunama khumeye khum'ekanga ololo? Enda untu omotshi akayi uma l'atei a

# 1 SAMUELE

wudja dia ndjudiaka khumeye khum'ekanga. 16 Wuhu wakayatshi uku tawaki ololo. Uku eli Latuyalaka la lumu! We nkukaka ndjakema, ne dia we kunama khumeye, ukitami w'iso wa Latuyalaka, ololo. Enda kakiane, lend'eli dikonga dia khum'ekanga, la utika w'ashi waki la suki la weko andi?

17 Saulu akalimbite la diui dia Davidi; akawumbula ati: Diui diaye, we on'ami Davidi, so? Davidi akukaluya diui ati: Khumemi, khum'ekanga li, diui diami so! 18. Ndi akawumbula ati: Khumemi, okoko wana wayayayeli ukambi aye? Kakona kakamatshi, la unungu akona weli la mi? 19 Kakiane lambukosengasenga, we khumemi khum'ekanga, dia we nunga aui w'ukambi aye. Naka Latuyalaka kakutuma uya le mi, ndi etawo nungula ulambu one. Keli naka antu, vo wadjami mananu la ntundu ka Latuyalaka, ne dia vo wambumbitshanya elo dia mamitlami la ukito wa Latuyalaka, vati: Tshoka, totemole ditemolatemola, 20 Okone tetawoki dikila diami nko la kete lu ashu wa Latuyalaka. Ne dia khum'ekanga ka Isariyele akayi dia ndjuyanga lumu lami, uku untu latatshanya engwe l'ekungu.

21 Saulu akawutela ati: Dimi lakangi. On'ami Davidi uyi, dimi handjukutshela kolo ntu. Lumu lami laki ushinga a wulu elo lu ashu aye. Dimi lakatshi uku enginya, ndu dimi lakatshi munga ka wuki. 22 Davidi akukaluya diui ati: Dikonga dia khum'ekanga ne. Untu omotshi uma l'atei w'alimbi ayi. ayudiose. 23 Latuyalaka ayutshela untu l'untu uku ololo andi, ndu uku kolamelu yandi; ne dia Latuyalaka akakukimwi lu anya ami elo. Keli dimi hanangi nkahe lunya, we ukitami w'iso wa Latuyalaka. 24 Uku aki lumu laye ushing'a wulu elo lu ashu ami, wuhu ako mbayuyala lumu lami ushinga a wulu lu ashu wa Latuyalaka. Ndi ayunshimbela uma l'asui tshe. 25 Saulu akatela Davidi ati: On'ami Davidi atshokwami. We ayongonaka lu elimu aye. Davidi akakolamelu lu lokendo landi, ku Saulu akakalula lakandi.

## *Davidi Ambudjase l'atei w'Asi Filistiya*

**27** Davidi akati l'utema andi ati: Dimi layulanyema lushi lomotshi lu anya wa Saulu. Nduku dikambu diayuleka ololo le mi uku dia dimi ndawo utsha lu kete y'asi Filistiya. Ku Saulu ayukimo nyangami lu beke tshe dia Isariyele. Osoku mbayumuhanda uma lu lunya landi. 2 Ku Davidi akunela, ndi la apami kama shamalu waki kame la ndi. Vo waketi laka Akishi, on'a

Maoka, khum'ekanga ka Ngata. 3 Davidi la alimbi andi wakatshikala la Ngata, laka Akishi. Vo tshe untu l'untu aki la khumbu kandi. Ndu Davidi aki la wadiendi ahendi, Ahinoama, usi Jezerele, la Abingayili, usi Karamela, wadi aki Nabala. 4 Wakatutela Saulu vati: Davidi akalawo la Ngata, ku ndi akakimo mbuyanga.

5 Davidi akatela Akishi ati: Naka lakahumo lukulu l'olo lu ashu aye, antu aye wambisha dihuli dia dimi mbidjase l'usumba omotshi wa lu kete yanyu. Ukundi ukuki ukambi aye mbidjase la ye kame l'usumba wa khum'ekanga na? 6 Ku lushi lako, Akishi akawusha Zikilange. Diako mbakayala khumi ya dikanga ya Juda akanga wa Zikilange edja ndu elo. 7 Davidi akadjase lu kete y'asi Filistiya eleku otoi la ngondo nnyi.

8 Davidi la alimbi andi wakatshokaka dia ntumba asi Ngeshure, asi Ngezere, la asi Amaleka. Wedja ako mbakadjashi ntundutundu lu kete yako, uma la wedi wa Shura edja ndu lu kete ya Edjibitu. 9 Davidi akalanya kete yako, kuntshika nduku untu la lumu, ndu apami ndu amantu. Ndi akose ngombe, punda, kamelo, eloto, ku ndi akakalula, akatshu utsha laka Akishi. 10 Lam'akambula Akishi ati: Asi na wakanyatumba elo? Davidi ututa ati: Shu takatumba Nengebe ka la Juda, kana Nengebe k'asi Jeramele, kana ati: Nengebe k'asi Kene. 11 Davidi kuntshika nduku untu la lumu, ndu apami ndu amantu, dia mbaela la Ngata. Ndi akakani ati: Vo mbeyaka ntuta dikambu diasu vati: Okone la okone mbakatshi Davidi. Osoku mbakandatshaka nshi tshe yakandadjashi lu kete y'asi Filistiya. 12 Akishi akayala la mbetawo kama Davidi; akati ati: Ndi ambuyaete engo ka wononyi le wudja andi Isariyele. Okone ndi ayuyala ukambi ami pundju.

**28** Lu nshi sho asi Filistiya wakasanganya elui awo w'alimbi, wakakitsha ului otoi, dia vo ndosha asi Isariyele. Akishi akatela Davidi ati: Mete, mete, eyi wati: We ayutsho la mi lu ta, we la alimbi aye. 2 Davidi akakaluya Akishi diui ati: Mete, mete, we ayena okone ayutsha ukambi aye. Ku Akishi akatela Davidi ati: Layukudja ndu ulami w'elombwelo kama pundju.

## *Saulu la Oteketshishi wa Djimu wa la Ene-Dora*

3 Samuele akavu. Isariyele tshe wakuleli,



wakûkhunde l'usumba andi la Rama. Saulu akanya wane wakateketshaka djimu ndu wane wakataka akambu wahatayi lu kete. 4 Asi Filistiya wakasangana, wakatuhanga la Shunema. Saulu akasanganya Isariyele tshe. Ku vo wakatuhanga la Ngiliboa. 5 Lam'akenyi Saulu ului w'alimbi w'asi Filistiya, ndi akuki woma; utema andi akadidima. 6 Saulu akambula Latuyalaka. Ku Latuyalaka kumbukaluya diui lu alo, lu loyembo l'aloho usasi, kuyanga uma le amvutshi. 7 Saulu akatela ekambi andi ati: Nyutunyangeli umuntu latoteketshaka djimu, keli dimi ndjutshu le ndi ntuwumbuli. Ku ekambi andi wakawutela vati: Ulungi, la Ene-Dora keli umuntu omotshi latoteketshaka djimu.

8 Okone Saulu akayafanya la untu ukina, akalote ahondo akina. Ku ndi akatshu la antu andi. Vo wakatukuma laka umuntu l'utshu. Saulu akatela umuntu ati: Onteketshiya edimu, dia to mvutelami akambu wahatayi, umbeteli one layumukutela. 9 Umuntu akûkaluya diui ati: Mete, we mbeyaka dikambu diakatshi Saulu, uku akandanya wane watoteketshaka djimu la wane watutaka akambu wahatayi lu kete. Okoko wana wambuyamba lumu lami djunga dia djakami? 10 Saulu akutshibela le Latuyalaka ati: Uku eli Latuyalaka la lumu! nduku dikambu dia kolo diayuya le ye lu dikambu ne. 11 Umuntu akawumbula ati: Akona alangaye dimi nketela? Ku ndi akûkaluya diui ati: Umbeteli Samuele. 12 Lam'akenyi umuntu Samuele, ndi akadi kuku ya wulu, akambula Saulu ati: Dikambu kuna diakayankeshi? We eli Saulu! 13 Khum'ekanga akawutela ati: Tukaki woma. Kakona kenaye? Umuntu akakaluya Saulu diui ati: Etemolatemola kemotshi kenami kayatumbi uma lu kete. 14 Saulu akawumbula ati: Wuhu akona wendi? Ndi akûkaluya diui ati: Usumbi a pami mbayatumbi olote ukutu. Saulu akalimbitela ati: Samuele oso. Ku ndi akakole elundji lu kete, akûkhusamela.

15 Samuele akambula Saulu ati: Okoko wana wakayampenyihenyisha, dia mbetami okone? Saulu akûkaluya diui ati: Dimi leko l'atei wa sui dia wulu. Asi Filistiya wambolo la mi ta, la Unyashungu akamo uma le mi. Ndi kunkaluyami nduku diui uma le amvutshi kuyanga lu alo. Ku dimi lakaketshi dia we ndjunimbitshiya dikambu diahumbami ntsha. 16 Samuele akawumbula ati: Ya ukundi amumbulaye ne dia Latuyalaka akamo uma le ye, ndu akayala utunyi aye?

17 Latuyalaka ambukutshela uku akamatakutedi lu dikambu diandi. Latuyalaka akahotola diulelu uma lu anya aye, akadisha Davidi. 18 We kunkitanyia diui dia Latuyalaka, kuyanga nshidiya kele kandi ka wulu le Amaleka. Diako mbambukutshela Latuyalaka wuhu one elo. 19 Latuyalaka ayukimo ndu Isariyele kame la ye lu anya w'asi Filistiya. Lui, we la an'aye nyayuyala kame la mi. Latuyalaka ayukimo alimbi w'asi Isariyele lu anya w'asi Filistiya.

20 Kem'edja Saulu akayahumanya la kete, akuki woma efula, ne dia aui wakawutela Samuele. Ndi akakomo, ne dia ndi konde ma yanyi tshe la utshu tshe. 21 Umuntu akayi le Saulu lam'akandenyi ati: Ndi ambundama la sasi. Ndi akawutela ati: We henyi uku ukambi aye a umuntu lakuki diui diaye. Dimi lakasundjisha lumu lami dia nkitanyia aui wakayamvutedi. 22 Okone lambukosengasenga nti: Ndu we, ulungi diui dia ukambi aye a umuntu. Etawo dia dimi nkusha kyama ya ma keli uli, mbayuyuyala la wulu wa nkendakenda lu mbuka. 23 Keli ndi akatuni, akati ati: Dimi hali. Ku ekambi andi la umuntu uku wakosengasenga, okone ndi akawaukela. Ndi aketo uma la kete, akadjase lu tangi. 24 Umuntu aki la yana ya ngombe yununyi lakandi. Ndi akayidiaki esadi; akose shima, akakisohanya, akakitakati ma diaha la edya. 25 Ndi akadikitsha la ntundu ka Saulu la ekambi andi. Ku vo wakayi. L'okongo duku, wakunela, wakatshu l'utshu ako.

### *Asi Filistiya Hawongenangena Davidi*

**29** Asi Filistiya wakasanganya elui w'alimbi la Afeka. Ku asi Isariyele wakahangi lasuki l'eteko ka la Jezelele. 2 Ewandji w'asi Filistiya wakayi kame la elui awo wa kama kama, la elui awo wa nunu nunu. Ku Davidi la alimbi andi wakayayakaka l'okongo awo kame la Akishi. 3 Ewandji w'asi Filistiya wakambwana vati: Katsha asi Heberu ane lane? Ku Akishi akakaluya ewandji w'asi Filistiya diui ati: Aha Davidi, ukambi wa Saulu khum'ekanga ka Isariyele, one? Ndi ambudjase la mi edja, latutani nduku la munga ka tshitshe umaka lam'akandakumi edja ndu elo. 4 Keli ewandji w'asi Filistiya wakuki Akishi kele, wakawutela vati: Ukaluya pami kene. Ndi akaluli lu dihuli diakayawusha. Ndi tatshokaki kame la su lu ta, atukututuyali utunyi omotshi lu ta. La na ayukaluya pami kene dia ndi ntekesanela la khumendi, naka aha kame la ete w'antu asu ane? 5 Aha

# 1 SAMUELE

Davidi one lakawatimbaka, watano wenye vati: Saulu akadiaki kinunu, kinunu, Keli Davidi nunu dikumi, dikumi?

6 Akishi aketi Davidi, akawutela ati: Uku eli Latuyalaka la lumu! we eko pami k'usimbwi. Dimi latongenangenaka nkena lam'atuyutshokaka ndu lam'atuyukalulaka kame la mi lu pangu. Dimi latakutani nduku la dikambu dia kolo umaka etena kakayakumi lakami edja ndu elo. Keli ewandji w'asi Filistiya hawukongenangena. 7 Okone ukaluli, utshu la ki, utukuyutsha dikambu dimotshi diahangenyanganya ewandji w'asi Filistiya. 8 Davidi akambula Akishi ati: Bundi, kakona kakamatshi, ndu dikambu diakona diakayatani le ukambi aye, umaka lam'akamakumi lasuki la ye edja ndu elo, diahamatshu dia ntolosha atunyi wa khumemi khum'ekanga? 9 Akishi akakaluya Davidi diui ati: Dimi mbeyaka nti: We eko ololo lu ashu ami uku ondjelo wa Unyashungu. Keli ewandji w'asi Filistiya mbata vati: Ndi tatshokaki kame la su lu ta. 10 Okone keto k'olomo la pindju, we la ekambi wa khumeye, wakayi kame la ye. Kanyuneli, kanyutshu kam'ayuhuto unya. 11 Davidi la alimbi andi waketo la djikidiki, dia vo munela k'olomo la pindju, la nkalula lu kete y'asi Filistiya. Ku asi Filistiya wakatshu utsha la Jezerele.

## *Davidi Ambolembia Asi Amaleka*

**30** Lam'akakumi Davidi la alimbi andi lushi la satu la Zikilange, vo wakatani asi Amaleka wakayumba antu wa la Nengebe ndu la Zikilange. Vo wawalanya ndu wakatshumbi Zikilange. 2 Lam'akawashili munda amantu fumbi, la wane tshe waki loko, wa tshitshe ndu wa waki, vo wakakimela mbuka, wakatshu la wo vo tshe. 3 Davidi la alimbi andi wakakumi l'usumba, watani ku usumba wakalungudi. Ku amantu, la an'awo w'apami la an'a awo w'amantu wakatolama lu fumbi. 4 Ku Davidi la antu waki la ndi wakatundo la alelu, wakaleli edja ndu lam'akiwo kundjala la wulu ntu wa ndela. 5 Wadi ahendi wa Davidi, Ahinoama, usi Jezerele, la Abingayili, usi Karamele, wadi aki Nabala, wakatolama lu fumbi. 6 Davidi aki la sasi dia wulu, ne dia wudja andi wakati dia mbuka ave. Vo tshe untu l'untu aki la lunyangu l'utema andi, lu dikambu dia an'andi w'apami la an'andi w'amantu. Davidi akayakikitsha, akekama le Latuyalaka, Unyashungu andi.

7 Ndi akatela olombedi Abiyatara, on'a

Ahimeleke, ati: Umbela ukutu wa nemo. Ku Abiyatara akawela ukutu ako. 8 Davidi akambula Latuyalaka ati: Ndjeli alimbi ane? layutuwanda? Latuyalaka akukaluya diui ati: Yelana la wo, we ayutuwanda. Ku we ayutahotola diango tshe. 9 Ku Davidi akakimela mbuka, ndi la apami kama shamalu waki kame la ndi. Vo wakakumi l'okedi wa Besore, lene akatemala wane wakatshikala l'okongo. 10 Keli Davidi akakolamela mbayela, ndi la apami kama nyei. Apami kama hyendi wakemala, ne dia alimba awo wakakomo. Vo kumbeya nteho okedi wa Besore.

11 Vo wakatani pami kemotshi k'usi Edjibitu l'usui. Vo wakawela le Davidi; wakawusha ma dia nde la ashi wa no. 12 Vo wakawusha etshi k'ukama wa finga ya weumu la sandji pendi di'elua wa vinyo ya weumu. Lam'akandashili nde, dimba diandi diakakeketala, ne dia ndi akatshikala tanyi tusatu la etshu esatu konde ma, kono ashi. 13 Davidi akawumbula ati: Eli kangaye? usi na eye? Ku ndi akakaluya Davidi diui ati: Dikenda dia pami di'usi Edjibitu, ukambi w'usi Amaleka omotshi mbemi. Aya nshi shatu umaka lam'akatantshiki khumemi, ne dia dimi leko la kandji. 14 Shu takatumba antu wa la Nengebe k'asi Kerete, ndu ka Juda, ndu wa la Nengebe ka Kaleba. Ku takatshumbi Zikilange. 15 Davidi akawumbula ati: We nangaka ntolami le asi ta ako? Ku ndi akukaluya diui ati: Unshibeli lu lukumbu la Unyashungu watshi: Dimi halukudiaka ndu halukukimo le khumeye. Ku dimi layukotola utsha le asi ta ako.

16 Okone ndi akolombola; watani ku asi Amaleka wakadianganyi lu kete tshe, wale, wano, ndu wano wenye, ne dia wuku wa diango wakawatambi lu kete ya Filistiya ndu lu kete ya Juda. 17 Davidi akalo la wo umaka hyutshihutshi edja ndu la dikolo dia wedi a pindju. Vo tshe nduku untu akahandi, tshikima elongo w'apami kama nyei, wane wakahema lu kamelo, mbakalawo. 18 Davidi akashimbela kene tshe kakatoshi asi Amaleka, akatshungula ndu wadiendi ahendi. 19 Vo kunshisha nduku untu, dikenda kana ekumanyi, ona pami kana ona umuntu, kuyanga engo kakawatambi. Kene tshe kakatambi asi Amaleka, Davidi akakalula la to tshe. 20 Davidi akose nyimba tshe y'ekoko la ya ngombe. Ku wane wakatalombolaka limba lako la dungalunga wakati vati: Diango dia dimbu dia Davidi ne.

21 Davidi akakumi le apami kama

hyendi wakakomo alimba dia mbuyela, wakawatatshiki l'okedi wa Besore. Vo wakayi dia ndjhumana la Davidi la antu waki kame la ndi. Davidi akasukana la le wo, akawasha moyo. 22 Apami wa kolo tshe ndu waha la nemo waki l'atei wa alimbi wakatshu la Davidi, wakati vati: Shu hatuwasha nduku engo ka dimbu kakatashimbedi, tshikima wadiewo la an'awo mbayuwotola, mbayutsho la wo, ne dia vo kuntsho kame la su. 23 Keli Davidi akawatela ati: Analingu, tanyutshaki osoku lu diango diakatusha Latuyalaka. Ndi kakatushimbela, ndu kakakimo alimbi wakayi dia ndjolo la su la anya asu. 24 Akona ayunyukela lu dikambu ne? Ekahanyelu mpumbaka ndjala pupu le one lakatshu lu ta la le one lakatshikala dia nama diango. Vo wayukahana pupu. 25 Dikambu diako diakayala umaka lushi loso ndu nshi ya l'okongo, ku wakadiete olembe la didjangu lu Isariyele edja ndu elo.

26 Lam'akakalula Davidi utsha la Zikilange, ndi akatutumela dihangamendi dia Juda, engenyi andi, etenyi ka diango dia dimbu. Ndi akatumela aui ane ati: On'eli ushasha anyu uma lu diango dia dimbu di'atunyi wa Latuyalaka. 27 Ndi akatumela ndu wane wa la Betele, wa la Ramota ka la Nengebe la Jatira, 28 wa la Aroera, wa la Sifimote, wa la Eshitemoa, 29 wa la Rakala, wa l'esumba w'asi Jerameke, wa l'esumba w'asi Kene, 30 wa la Horoma, wa la Kora-Ashana, wa la Ataka, 31 wa la Heberona, ndu wa l'ahuli tshe wakatakindulaka Davidi la alimbi andi.

*Nyoi ka Saida la An'Andi w'Apami  
(1 Ek. 10:1-12)*

**31** Asi Filistiya wakalo l'asi Isariyele ta. Asi Isariyele wakalawo asi Filistiya. Ku asi Filistiya wakâtadiaka l'ukungu wa Ngiliboa. 2 Asi Filistiya wakayelana la

Saulu la an'andi w'apami. Vo wakâtudiaka Jonatana, Abinadaba la Malekishua, ana wa Saulu. 3 Ta diakaheki Saulu. Ambuki weta wakatuwunda, wakûhumuya wulu. 4 Ku Saulu akatela omembi andi a dihumo dia ta ati: Osomole yombo yaye. Umpiki, ne dia wane wahatahemaka ehekeli aku, watukuyumbika ehumo ndu watukuyontenga. Keli omembi andi a dihumo dia ta kunanga, ne dia ndi akandama la woma. Ku Saulu akose yombo yandi, akayahumanya ladiku diayo. 5 Lam'akenyi omembi andi a dihumo dia ta ati: Saulu ambuvo, ndu ndi akayahumanya ladiku dia yombo yandi, akavu kame la ndi. 6 Osoku mbakavu Saulu la an'andi apami asatu, ndu one lakatawembelaka dihumo diandi dia ta, kame la antu andi tshe etena otoi lushi lako. 7 Lam'akenyi asi Isariyele waki lu wedi one w'ukidi ndu wa lu wedi one wa Jorodana vati: Asi Isariyele wambulawo, ndu Saulu la an'andi wambuvo, vo wakatshiki esumba awo, wakalawo ndu vo. Ku asi Filistiya wakatshu, wakatudjase leko.

8 La wedi a pindju asi Filistiya wakatshu dia ntosa diango diaki edu. Vo wakatani Saulu la an'andi asatu wakavwi l'ukungu wa Ngiliboa. 9 Wakahimbula Saulu ote, wakose dihumo diandi dia ta. Ku wakadianganya lukumu utsha le dikishi diawo dia lu kete tshe ya Filistiya ndu l'atei a wudja. 10 Vo wakakitsha dihumo dia ta diaki Saulu lu luudu la Wa Ashetarota. Ku wakamami udu andi lu eheli ka Bete-Shana. 11 Lam'akuki asi Jabeshe-Ngiliyade lukumu uku akatshela asi Filistiya Saulu, 12 apami wa dihunga tshe wakunela, wakatshu utshu utu. Vo wakatunya udu wa Saulu la edu wa an'andi lu peli dia la Bete-Shana. Ku vo wakakalula la Jabeshe, wakatutshumba edu awo leko. 13 Vo wakose weka awo, wakêkhunde la Jabeshe la tshina di'uvungu. Ku vo wakakili mbu ya nde nshi esambeli.